

Technická univerzita v Liberci

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6208 - Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Tvorba a analýza rozpočtu Krajského úřadu Libereckého kraje
Budget composition and analysis of the Liberec region

DP-PE-KPE-200757

Bc. Denis TOMÁŠ

Vedoucí práce: Doc. Ing. Ivan Jáč, CSc., Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant: Ing. Jan Klíma, Krajský úřad Libereckého kraje

Počet stran: 91

Počet příloh: 7

7. května 2007

Zadání diplomové práce

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 - školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 7. května 2007

Podpis:

Poděkování

Děkuji panu Doc. Ing. Ivanu Jáčovi, CSc., vedoucímu diplomové práce, za odbornou pomoc, rady a připomínky k diplomové práci.

Dále děkuji konzultantovi diplomové práce, vedoucímu oddělení ekonomických analýz Krajského úřadu Libereckého kraje, Ing. Janu Klímovi, který mi ochotně poskytl potřebné informace a materiály a věnoval mi svůj čas.

Resumé

Diplomová práce Tvorba a analýza rozpočtu Libereckého kraje se zaměřuje na rozpočty nově vzniklých vyšších územních samosprávných celků v rámci NUTS II Severovýchod (Liberecký kraj, Královéhradecký kraj a Pardubický kraj).

Práce je rozdělena do tří samostatných částí. První obecná část charakterizuje vyšší územně samosprávné celky, teorii tvorby rozpočtů a rozpočtová pravidla vyšších územně samosprávných celků.

Druhá část podrobně představuje rozpočet Libereckého kraje a v základních obrysech také rozpočty Královéhradeckého a Pardubického kraje.

Třetí část porovnává rozpočty jednotlivých krajů v rámci NUTS II Severovýchod, seznamuje s rozpočtem Vládního kraje Drážďany a Statutárního města Liberec. Jako významným alternativním zdrojem příjmů do rozpočtů krajů jsou představeny fondy Evropské unie.

Závěr práce obsahuje souhrn poznatků získaných z analýzy rozpočtů krajů.

Klíčová slova

Vyšší územně samosprávný celek

Liberecký kraj

Rozpočet

Analýza

NUTS II Severovýchod

Summary

Diploma work titled Budget formation and analysis of the Liberec region is focused at a budgets of the new regions in territory NUTS II Northeast (Liberec region, Hradec Králové region, Pardubice region).

The work is divided into three independent parts. First one describes the regions, their budget theory and formation. Budgets rules of the regions are also described.

Second part describes Liberec budget in detail and outlines budgets of the Hradec Králové and Pardubice region.

Third part compares budgets of all regions in NUTS II Northeast, describes budgets of State region Dresden and statutory city Liberec. As an alternative income of resources into region budgets are European funds presented.

The conclusion contains the summary of observations gained from regions analyses.

Key words

Regions

Liberec region

Budget

Analysis

NUTS II Northeast

Obsah

1 ÚVOD	12
2 LIBERECKÝ KRAJ	14
2.1 Obecné informace o Libereckém kraji	14
2.2 Základní statistické údaje	14
2.2.1 Obyvatelstvo	14
2.2.2 Příjmová situace domácností	15
2.2.3 Zaměstnanost	16
2.2.4 Makroekonomický rámec	17
2.2.5 Průmysl	17
2.2.6 Cestovní ruch	18
2.2.7 Podpůrné a dotační programy Evropské unie	29
3 VYŠŠÍ ÚZEMNĚ SAMOSPRÁVNÉ CELKY	21
3.1 Definice krajů	21
3.2 Samostatná působnost kraje	22
3.3 Přenesená působnost kraje	22
3.4 Hospodaření kraje	23
3.5 Orgány kraje	23
3.5.1 Zastupitelstvo	24
3.5.2 Rada	24
3.5.3 Hejtman	25
3.5.4 Zvláštní orgány	25
3.5.5 Krajský úřad	26
3.5.6 Orgány a zastupitelstva rady	26
4 ROZPOČTY A ROZPOČTOVÁ PRAVIDLA VYŠŠÍCH ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ	28
4.1 Rozpočet VÚSC	28
4.2 Obsah rozpočtu	28
4.3 Příjmy kraje	29
4.4 Výdaje kraje	29
4.5 Vypracování rozpočtu	30
4.6 Rozpočtové provizorium	30
4.7 Rozpis rozpočtu	31

4.8 Hospodaření podle rozpočtu	31
4.9 Změny rozpočtu	32
4.10 Závěrečný účet	32
4.11 Účelovost rozpočtových prostředků	33
4.12 Návratnost nepoužitých rozpočtových prostředků	33
4.13 Porušení rozpočtové kázně	34
5 ROZPOČET LIBERECKÉHO KRAJE	35
5.1 Novelizace zákonů upravující daňové příjmy ze SR do rozpočtů krajů	35
5.2 Rozpočtová pravidla Libereckého kraje	36
5.2.1 Poskytování finančních prostředků	37
5.2.2 Transfery finančních prostředků	38
5.2.3 Výdaje kraje	38
5.2.4 Peněžní fondy	39
5.3 Rozpočet Libereckého kraje pro rok 2006	40
5.3.1 Příjmy kraje 2006	40
5.3.1.1 Závazné ukazatele příjmů rozpočtu kraje 2006	40
5.3.1.2 Specifické ukazatele příjmů rozpočtu kraje 2006	41
5.3.1.3 Dílčí ukazatele příjmů rozpočtu kraje 2006	42
5.3.2 Výdaje kraje na rok 2006	43
5.3.2.1 Závazné ukazatele výdajů rozpočtu kraje 2006	43
5.3.2.2 Specifické ukazatele výdajů rozpočtu kraje 2006	44
5.3.2.3 Dílčí ukazatele výdajů rozpočtu kraje 2006	46
5.3.3 Rozpočtová pravidla 2006	47
5.3.4 Transfery dotací a příspěvků SR do rozpočtu obcí v působnosti LK v roce 2006	47
5.3.5 Stručný přehled rozpočtu LK za rok 2005 za rok 2005	49
5.4 Časové srovnání struktury rozpočtu Libereckého kraje	51
6 ROZPOČET KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE 2006	52
6.1 Stručné údaje o Královéhradeckém kraji	52
6.2 Základní informace o rozpočtu kraje za rok 2006	52
6.2.1 Příjmy rozpočtu Královéhradeckého kraje	53
6.2.2 Výdaje rozpočtu Královéhradeckého kraje	54

7 ROZPOČET PARDUBICKÉHO KRAJE	55
7.1 Stručné údaje o Pardubickém kraji	55
7.2 Příjmy Pardubického kraje pro rok 2006	55
7.3 Výdaje Pardubického kraje pro rok 2006	56
 8 ANALÝZA ROZPOČTŮ LIBERECKÉHO, KRÁLOVÉHRADECKÉHO A PARDUBICKÉHO KRAJE	57
8.1 Příjmy krajů	57
8.2 Výdaje krajů	63
8.2.1 Ukázka specifických výdajů Libereckého kraje v roce 2006	63
8.2.2 Ukázka specifických výdajů Královéhradeckého kraje v roce 2006	64
8.3 Zhodnocení analýzy srovnání krajských rozpočtů	66
 9 VLÁDNÍ KRAJ DRÁŽDANY	68
9.1 Základní údaje o rozdělení Spolkové republiky Německo	68
9.2 Základní informace o svobodném státu Sasko	68
9.3 Rozpočtová soustava Vládního prezidia Drážďany - rok 2006	70
 10 ROZPOČET STATUTÁRNÍHO MĚSTA LIBEREC PRO ROK 2007	71
10.1 Příjmy rozpočtu statutárního města Liberec 2006	71
10.2 Výdaje rozpočtu statutárního města Liberec 2006	72
 11 EVROPSKÉ FONDY JAKO ALTERNATIVNÍ ZDROJ PŘÍJMŮ DO ROZPOČTŮ JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ	74
11.1 Fondy EU	75
11.2 Nové plánovací období 2007 - 2013	77
 12 ZÁVĚR	79
 Literatura	81
Přílohy	84

Zkratky

VÚSC - Vyšší územní samosprávný celek

ÚZ - Ústavní zákon

HDP - Hrubý domácí produkt

SROP - Společný regionální operační program

EU - Evropská unie

OP - Operační program

SR - Státní rozpočet

LK - Liberecký kraj

SRN - Spolková republika Německo

PO - Příspěvková organizace

SU - Specifický ukazatel

DU - Dílčí ukazatel

SF - Strukturální fondy

ERDF - Evropský fond pro regionální rozvoj

ESF - Evropský sociální fond

FS - Fond soudržnosti

HND - Hrubý národní důchod

NUTS - Územně statistická jednotka

LZ - Lidské zdroje

EI - Evropská integrace

LK - Liberecký kraj

KK - Královéhradecký kraj

1 Úvod

Vznik vyšších územně správních celků se datuje do roku 2000, kdy se Česká republika rozčlenila do čtrnácti nových krajů. Jedním z nově vzniklých krajů je také Liberecký kraj se sídlem ve stotisícovém městě Liberec. Následně se začala utlumovat činnost okresních úřadů v kraji, kdy jejich přenesenou působnost státní správy postupně přebírali Liberecký kraj a města s rozšířenou působností (10 měst v Libereckém kraji). Okresní úřady zanikly k 31. prosinci 2002. Zpočátku byly nově vytvořené krajské oblasti, díky nejednotnému politickému názoru, brány s větší mírou nejistoty. V současnosti se však situace obrací k lepšímu a prestiž krajských úřadů postupně stoupá.

Pro čerpání peněz z Evropské unie však ještě kraje vytvořili aliance do územních jednotek NUTS - regiony soudržnosti. Liberecký kraj tvoří NUTS II (800 000 - 3 000 000 obyv.) spolu s Královéhradeckým a Pardubickým krajem.

Dlouho před vznikem vyšších územně správních celků se řešily principy finančních toků a rozpočtů nově vzniklých celků. Rozpočty krajských úřadů vymezuje zákon č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Příjmy krajských úřadů se během prvních let několikrát měnily (naposledy v roce 2005 po novelizaci zákona č.243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, která nově vymezila podíl krajů na vybraných daňových příjmech státu ve výši 8,92% proti původním 3,1%). Vlastní daňové příjmy krajských úřadů tak byly stanoveny tak, aby mohli vybrané činnosti financovat z vlastních zdrojů.

Krajské úřady během každého kalendářního roku připravují několik rozpočtů. Kromě návrhu rozpočtu na další rok se připravují také rozpočtové výhledy na delší období a uzavírá se také loňský rozpočet. Na začátku této diplomové práce popisují detailně tvorbu a skladbu rozpočtů vyšších územně správních celků. Stručně jsem se pokusil vysvětlit obsah rozpočtu, obsah příjmové a výdajové části a rozpočtová pravidla.

V další části detailně rozebírám rozpočet Libereckého kraje. Po krátkém úvodu a shrnutí rozpočtu za rok 2005 rozebírám návrh rozpočtu pro rok 2006. Postupně jsem provedl rozbor principu příjmů i výdajů rozpočtu a to od závazných ukazatelů přes specifické až k dílčím ukazatelům rozpočtu kraje. Následně jsem se pokusil tento rozpočet porovnat s ostatními kraji v rámci NUTS II (Královéhradecký a Pardubický kraj).

Ke konci své diplomové práce jsem se zabýval, v poslední době velmi důležitou položkou rozpočtových příjmů, Evropskými strukturálními fondy. V tomto roce začalo další období pro čerpání prostředků z Evropské unie, které potrvá do roku 2013. Během té doby se i kraje pokusí z koláče o velikosti 752, 70 mld. Kč, ukousnout co největší díl. Záleží jen na dobrých nápadech, umu projektových manažerů a šikovnosti zaměstnanců krajských úřadů.

2 Liberecký kraj

2.1 Obecné informace o Libereckém kraji

Liberecký kraj se rozprostírá na severu České republiky a zahrnuje území čtyř okresů - Liberec, Jablonec nad Nisou, Semily a Česká Lípa o celkové výměře 3163 km², což představuje 4% z celkové rozlohy České republiky a s výjimkou hlavního města Prahy má nejmenší rozlohu v republice. Trvalé bydliště zde má cca 428 tisíc obyvatel. Průměrná hustota 135,6 obyvatel na km² převyšuje republikový průměr. Na území Libereckého kraje se nachází 215 obcí, z toho 39 se statutem města.

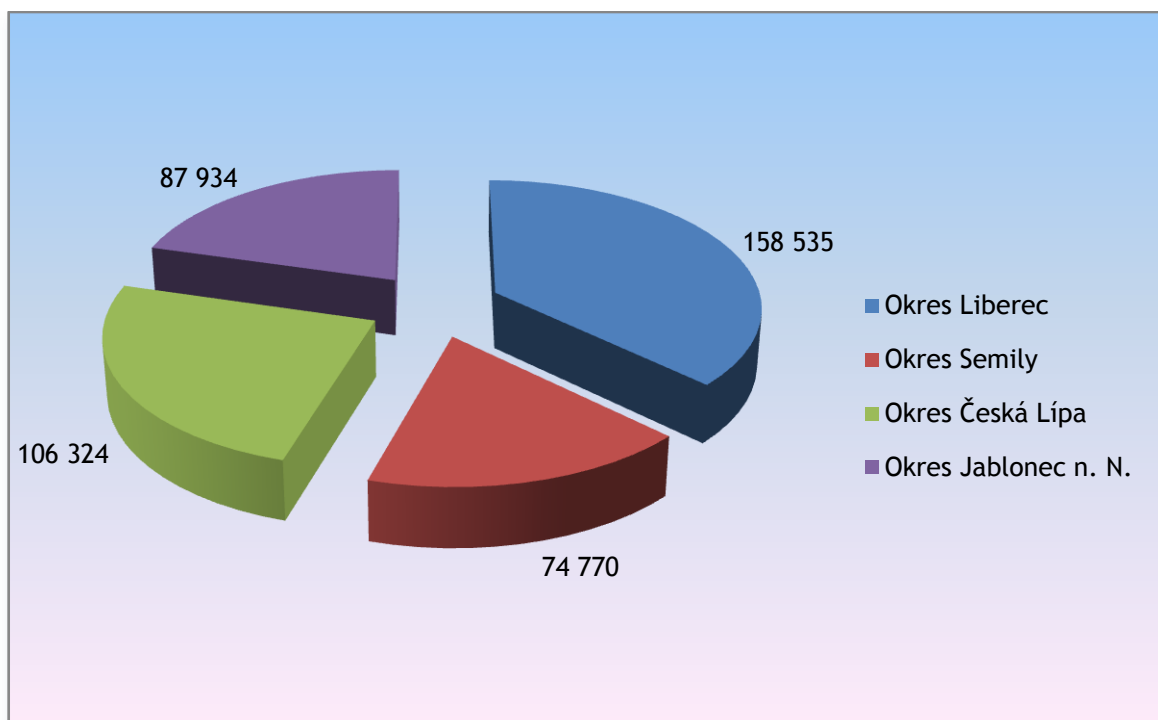
Hlavním městem kraje a současně přirozeným centrem regionu je téměř stotisícový Liberec. Ten se sousedním městem Jabloncem nad Nisou vytváří jednu aglomeraci. Hranice kraje jsou na severu zároveň státní hranicí s Polskem a částečně se Spolkovou republikou Německo. Východní část kraje sousedí s Královéhradeckým krajem, na jihu přiléhá ke Středočeskému kraji a na západě ke kraji Ústeckému. V souvislosti s rozšířením přeshraniční spolupráce byl v roce 1991 ustaven Euroregion Neisse-Nisa-Nysa - dobrovolné sdružení obcí České republiky, Polska a Německa. Jeho členy jsou obce a města Libereckého kraje, obce Šluknovského výběžku a přilehlých okresů obou sousedních států^[1].

2.2 Základní statistické údaje

2.2.1 Obyvatelstvo

Ke konci roku 2004 žilo na území Libereckého kraje 427 563 obyvatel s trvalým a dlouhodobým pobytem. Za poslední 4 roky se celkový počet obyvatel snížil o 0.4%. Podíl cizinců s trvalým nebo přechodným pobytem je 2,5%. Z dlouhodobého hlediska lze v regionu očekávat výrazný nárůst obyvatel důchodového věku^[2].

Graf 1, Rozložení obyvatelstva Libereckého kraje k 31. 12. 2004

Zdroj: Český statistický úřad

Liberecký kraj se řadí mezi regiony s mladším věkovým složením obyvatel (v roce 2004 byl věkový průměr 39,2). Tendence vykazuje mírný nárůst. V letech 2000 - 2004 vykázal Liberecký kraj celkově úbytek počtu obyvatel, který je daný především převahou počtu zemřelých nad živě narozenými dětmi. V poslední době však počet narozených dětí vykazuje mírný nárůst. Průměrná délka života se neustále prodlužuje. V roce 2004 dosáhla u mužů 72,4 a u žen 78,3 let.

2.2.2 Příjmová situace domácností

Liberecký kraj se řadí na 5. místo ve velikosti průměrného ročního příjmu jednoho člena domácnosti (92 257,- Kč v roce 2002). Celorepublikový průměr je o 1 964,- Kč vyšší. 3,5% obyvatel kraje žije pod hranicí životního minima. Tato hodnota řadí v rámci České republiky kraj až na 9. místo^[2].

Průměrná mzda dosáhla v roce 2004 16 231,- Kč (celorepublikový průměr v té době dosahoval hodnoty cca 18 035,- Kč). V letech 2000 - 2004 vzrostla o 33,9%. ¹

Tabulka 1, Celkové peněžní příjmy v domácnosti, přehled ČR

	Průměrný počet členů domácnosti	Celkový čistý příjem			
		roční na osobu		měsíční na domácnost	
		celkem	pořadí	celkem	pořadí
ČR celkem	2,50	94 221	x	19 595	x
Hl.m.Praha	2,19	130 447	1	23 849	1
Středočeský	2,54	101 498	2	21 433	2
Jihočeský	2,52	92 498	5	19 380	5
Plzeňský	2,49	97 406	4	20 182	4
Karlovarský	2,51	91 695	7	19 103	7
Ústecký	2,46	86 127	13	17 649	13
Liberecký	2,51	92 257	6	19 243	6
Královehradecký	2,51	86 428	12	18 039	12
Pardubický	2,63	84 924	10	18 600	10
Vysočina	2,76	88 904	3	20 513	3
Jihomoravský	2,55	88 573	8	18 808	8
Olomoucký	2,59	84 096	11	18 152	11
Zlínský	2,58	86 987	9	18 726	9
Moravskoslezský	2,50	83 150	14	17 282	14

Zdroj: Český statistický úřad

2.2.3 Zaměstnanost

V roce 2004 bylo v Libereckém kraji 218,2 tisíc ekonomicky aktivních osob (nárůst o 1,4% od roku 2000). Poměr žen a mužů je v 44:51,3 ve prospěch mužů. Více ež 1/3 zaměstnanců pracuje ve zpracovatelském průmyslu. Z celkového počtu zaměstnaných osob je pouze 12% samostatně výdělečně činných. Více než 50% obyvatelstva pracuje v automobilovém průmyslu.

Míra nezaměstnanosti je mírně rostoucí (6,44% v roce 2000, 9,06% v roce 2004). Dnes se pohybuje na hranici 8%. Celkem bylo na úřadu práce registrováno v roce 2004 20 299 uchazečů o zaměstnání. Hlavní skupinou obyvatel, kteří nemají práci, jsou osoby se středním vzděláním bez maturity včetně vyučených. Roste také podíl dlouhodobě

¹ Průměrné mzdy zaměstnanců jsou zpracovány v podnikatelské sféře za ekonomické subjekty s 20 a více zaměstnanci, v peněžnictví, pojišťovnictví a nepodnikatelské sféře bez ohledu na počet zaměstnanců.

nezaměstnaných (více než 1 rok). Který se zvýšil z 32,9% v roce 2000 až na 38,1% v roce 2004.

S rostoucím počtem uchazečů o zaměstnání klesá počet volných pracovních míst. Na jedno volné pracovní místo v roce 2000 připadlo 3,8 uchazeče, v roce 2004 již 8,0 uchazečů^[2].

2.2.4 Makroekonomický rámec

HDP na 1 obyvatele dosáhl v Libereckém kraji v roce 2004 výše 220 991,- Kč, což představuje 81,5% České republiky. Mezi jednotlivými kraji se řadí až na 12. místo. Celková výše HDP na hlavu v paritě kupní síly dosahuje v Libereckém kraji 57,8% průměru Evropské Unie. Na HDP (v běžných cenách) vytvořeném v České republice se podílel 3,4%.

Disponibilní důchod domácností se v porovnání s rokem 2000 zvýšil o 16,8% na hodnotu 53 125 mil. Kč. Na jednoho obyvatele Libereckého kraje tak připadlo v rámci tohoto ukazatele 124 300,- Kč - v porovnání s celorepublikovým průměrem to představuje 91,3%^[2].

2.2.5 Průmysl

Liberecký kraj patří historicky ke krajům České republiky s rozvinutým zpracovatelským průmyslem. K tradičním průmyslovým odvětvím kraje patří sklářský, textilní a strojírenský průmysl. Koeficient lokalizace vykazuje, že je v Libereckém kraji soustředěný především průmysl skla, keramiky a automobilový průmysl. Na automobilový průmysl je napojena řada dodavatelských podniků z oblasti textilního, gumárenského, plastikářského a elektrotechnického průmyslu. K výraznému útlumu došlo v kraji především v oblasti textilního průmyslu (Textilana, Intex, Hedva ukončili svou činnost, Sebu Tanvald čeká v nejbližších dnech velké propouštění.

V roce 2004 působilo v odvětví průmyslu Libereckého kraje 418 firem se zahraničním kapitálem, což představovalo 25% z celkového úhrnu právnických subjektů. K významným zahraničním firmám v kraji patří Kadence Inovation, Denso Manufacturing Czech s.r.o., Monroe Czechia s.r.o., Johnson Controls, Delphi Packart Electric,... Silné

zastoupení mají v kraji firmy z Německa, Francie, Španělska, USA, Rakouska, Nizozemska a Švýcarska.

Pro investory se v kraji vyskytuje řada připravených průmyslových zón a rozvojových lokalit. Nejvýznamnější průmyslovou zónou v Libereckém kraji je lokalita Liberec - Jih o rozloze 125 ha. Firmy sídlící v této lokalitě zaměstnávají přibližně 3000 pracovníků. Další významná průmyslová zóna o rozloze cca 70 ha se připravuje v Liberci - Růžodole, další vzniká také na hranicích s Německem a Polskem v Hrádku nad Nisou. Okres Česká Lípa má nejvýznamnější průmyslovou zónu v oblasti Dubice^[2].

2.2.6 Cestovní ruch

Cestovní ruch je odvětvím, které se prosazuje čím dál výrazněji do ekonomiky jednotlivých regionů Libereckého kraje. Území regionu je velmi atraktivní, jak z hlediska přírodních lokalit, tak i z hlediska kulturně-historických památek. Dokladem významné pozice v cestovním ruchu je hustá existující síť hromadných ubytovacích zařízení. Celkového celorepublikového úhrnu poskytovalo v roce 2004 služby 12,1% zařízení. Nejvyšší koncentrace ubytovacích kapacit je v oblastech Krkonoše a Jizerské Hory. Podle počtu nabízených lůžek patří Libereckému kraji 4. místo mezi kraji. V přepočtu na velikost území je v Libereckém kraji druhá nejvyšší lůžková kapacita po Praze.

Počet turistů celkově v posledních letech klesá. Způsobeno je to především tuzemskými hosty (pokles o 79 642 v letech 2000 - 2004). Tuzemští hosté přitom představují okolo 65% klientely. Přesto se podílem cizinců řadí Liberecký kraj na přední místa v republice. Přibližně 2/3 zahraniční klientely pochází z Německa, se značným odstupem následují Holanďané, Poláci, Dánové, Slováci, atd. Délka pobytu hostů se pohybuje kolem 4,5 dne. V případě domácích hostů má dlouhodobý pobyt spíše klesající tendenci, v případě zahraničních hostů mírně roste^[2].

Tabulka 2, Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Libereckém kraji podle vybraných zemí

Země	Podíl	Země	Podíl	Země	Podíl
Němeco	62,20%	Slovensko	3,60%	Švédsko	1,10%
Nizozemsko	12,10%	Belgie	1,20%	Rusko	1,00%
Polsko	5,10%	Velká Británie	1,20%	Francie	1,00%
Dánsko	4,30%	Rakousko	1,10%	Ostatní	6,10%

Zdroj: Český statistický úřad

2.2.7 Podpůrné a dotační programy Evropské unie

Cílem politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie je zejména podpora rozvoje zaostalejších regionů. K tomuto účelu jsou určeny tzv. strukturální fondy. V rámci podpory Společenství využívá Česká republika čtyři operační programy a jeden regionální - Společný regionální operační program (SROP), které mají za cíl čerpání finančních prostředků ze Strukturálních a předstrukturálních fondů a jednotlivých iniciativ EU. Základním programovým dokumentem pro čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů EU byl Národní rozvojový plán na léta 2004 - 2006.

Při operačním programu Průmysl a podnikání bylo z Libereckého kraje předloženo 99 projektů, z nichž bylo 46 úspěšných. Pro Liberecký kraj tak bylo získáno celkem 87 211 080,- Kč.

Při operačním programu Rozvoj lidských zdrojů bylo v rámci všech opatření podpořeno 36 projektů v celkové výši dotace 105 648 931,- Kč.

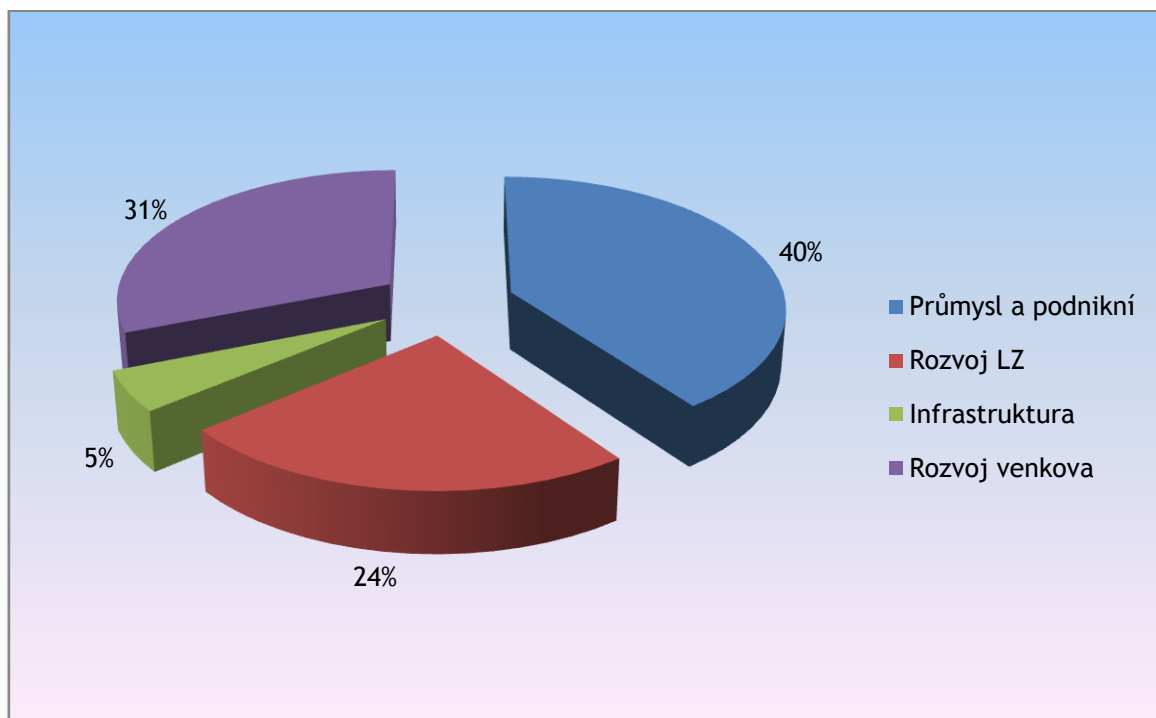
Při operačním programu Infrastruktura byly v 1. výzvě v Libereckém kraji schváleny 3 projekty ze 4 podaných s celkovou výší dotace 123 301 000,- Kč a ve 2. výzvě byly schváleny všechny 3 podané projekty ve výši dotace 48 200 000,- Kč.

Při OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství bylo z 67 předložených záměrů z Libereckého kraje schváleno 28. Celková výše dotace činila 60 742 262,- Kč.

Při společném regionálním operačním programu bylo v rámci 1. a 3. výzvy podpořeno 19 projektů s výší dotace 183 434 139,- Kč.

Celková částka dotací získaných ze všech operačních programů v letech 2004 - 2006 tak dosahuje částky 485 236 412,- Kč. Další významné finanční prostředky putovaly do Libereckého kraje prostřednictvím iniciativy Společenství Interreg III A a pomocí předvstupních nástrojů Phare a Phare CBC^[2].

Graf 2, Podíl úspěšných projektů jednotlivých sektorových operačních programů v Libereckém kraji

Zdroj: Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004

3 Vyšší územné samosprávné celky

Česká republika se dle čl. 99 ÚZ č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky^[3], člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a na kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky².

Dle úplného znění ústavního zákona č. 347/1997 sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků^[3] se parlament usnesl na vytvoření 14 vyšších územních samosprávných celků.

Tento ústavní zákon nabyl účinnosti dne 1. ledna 2000.

3.1 Definice krajů

Dle zákona č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zařízení)^[3] a jeho obecného ustanovení, je kraj definován jako území společenství občanů, které má právo na samosprávu. §1 dále definuje kraj jako veřejnoprávní korporaci s vlastním majetkem a vlastními příjmy vymezenými zákonem. Kraj má pravomoc hospodařit dle vlastního rozpočtu za podmínek stanovených zákonem. Kraj má zároveň pravomoc vystupovat v právních vztazích svým jménem, nese však veškerou odpovědnost, která z těchto právních vztahů vyplývá.

Kraj je vedený při výkonu správy jako správní obvod a je jeho povinností zabezpečit výkon přenesené působnosti státní správy (§29 a §30 Zákona č.129/2000 Sb., o krajích (krajské zařízení)^[3]. Jeho hlavním cílem v této činnosti je chránit veřejný zájem.

² BURDEK, L., *ÚZ - Obce, kraje, hl. m. Praha*, č. 583. Ostrava: Jiří Motloch - Sagit, 2006. ISBN 80-77208-589-1

3.2 Samostatná působnost kraje

Do samostatné působnosti kraje patří činnosti, které nemají souvislost s přenesenou působností kraje. Jedná se o záležitosti, které jsou v zájmu kraje a občanů kraje.

Do samostatné působnosti kraje patří například ukládání pokut (dle § 11)^[3], rozhodování zastupitelstva o věcech se samostatnou působností (§35, §36)^[3], a činnost rady ve vztahu k samostatné působnosti (§59)^[3].

Při výkonu samostatné působnosti kraj spolupracuje s obcemi, přičemž nesmí dle zákona zasahovat do jejich samostatné působnosti. Kraje jsou ze zákona povinny projednávat s obcemi opatření, které se dotýkají jejich působnosti.

Při vydávání obecně závazných vyhlášek v samostatné působnosti se kraj řídí zákonem. V ostatních záležitostech se řídí i jinými právními předpisy vydanými na základě zákona (§16)^[3].

3.3 Přenesená působnost kraje

Krajské orgány musí na svém území, dle zákona, vykonávat také přenesenou působnost. Kraj je při tomto výkonu správním obvodem a je povinen výkon přenesené působnosti zabezpečit.

Ministerstvo financí rozdělí přidělenou výši příspěvku jednotlivým krajům na výkon přenesené působnosti. Částku nestanovuje Ministerstvo financí, ale vychází s usnesení vlády k ocenění jednoho funkčního místa a celková výše je dána schváleným rozpočtem na příslušný rok v rámci finančního vztahu k rozpočtům krajů viz příloha č. 6 zákona o státním rozpočtu na rok 2006 - zákon č. 543/2005^[4].

3.4 Hospodaření kraje

Pravidla pro hospodaření krajů popisuje zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zařízení)^[3]. Dle § 17^[3] musí kraj majetek využívat účelně a hospodárně v souladu s jeho zájmy a úkoly, které vyplývají ze zákonem vymezené působnosti. Kraj musí povinně pečovat o svůj majetek a vést jeho evidenci.

Kraj až na výjimky vymezené zákonem nesmí ručit za závazky fyzických ani právnických osob.

Kraj, obdobně jako jiné právnické osoby, hospodaří dle právních předpisů a zákonů č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů^[6], zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací^[7], Vyhláškou č. 505/2002 Sb.^[8], kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví^[7], Českými účetními standardy pro účetní jednotky, které účtují podle vyhlášky č. 505/2002 Sb.^[8], zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech^[5], zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů^[5].

Hospodaření krajů vždy za uplynulý rok přezkoumává Ministerstvo financí. Přezkoumání hospodaření upravuje zákon č. 420/2004 Sb. o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí^[9].

Sestavováním rozpočtu a závěrečným účtem kraje se budeme zabývat v dalších kapitolách. Přesná pravidla stanovuje samostatný zákon.

3.5 Orgány kraje

Zákon č. 129/2000 Sb.^[3], Hlava IV upravuje jednotlivé orgány kraje a stanovuje jejich pravomoc. Orgány kraje jsou:

- zastupitelstvo
- rada kraje
- hejtman
- zvláštní orgány
- krajský úřad

3.5.1 Zastupitelstvo

Zastupitelstvo je složeno z členů zastupitelstva. Liberecký kraj spadá do kategorie s 600 000 obyvateli a náleží mu tak 45 zastupitelů. Funkce člena zastupitelstva je veřejnou funkcí³. Vznik mandátu a jeho zánik je upraven zákonem č. 130/2000 Sb., o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů^[10]. Vznik je dnem zvolením v řádných volbách do zastupitelství krajů.

Člen zastupitelstva má právo předkládat radě a zastupitelstvu návrhy na projednání, vznáší návrhy a má právo získat od pracovníků krajů a přidružených organizací informace.

Zastupitelstvo je oprávněno rozhodovat pouze ve věcech, které se týkají samostatné působnosti, vyjma případů, které jsou ve vztahu k přenesené působnosti přesně stanoveny zákonem. Zastupitelstvo je dále oprávněno předkládat návrhy zákonu poslanecké sněmovně, návrhy Ústavnímu soudu na zrušení právních předpisů, vydávat obecně závazné vyhlášky kraje, schvalovat územní rozvoj, schvalovat koncepci cestovního ruchu, zajišťovat dopravní obslužnost v kraji, **schvalovat rozpočet a závěrečný účet kraje**, zřizovat a rušit příspěvkové organizace, volit a odvolávat hejtmana a zástupce rady kraje, a plnit další úkoly stanovené zákonem.

K platnému usnesení zastupitelstva je potřeba nadpoloviční většina. Zasedání zastupitelstva je veřejné.

3.5.2 Rada

Dle §52 zákona č.129/2000 Sb.^[3], je rada výkonným orgánem kraje v oblasti samostatné působnosti. Za výkon v této činnosti je odpovědná zastupitelstvu. Ve věcech přenesené působnosti rozhoduje pouze ve výjimkách, které jsou stanoveny zákonem.

Rada se skládá z hejtmana, náměstka hejtmana (může jich být i více) a z členů rady. Členové rady jsou voleni zastupitelstvem. Liberecký kraj spadá do kategorie s počtem obyvatelstva do 600.000, a proto může zvolit maximálně 9 členů rady.

³ §2 odst. 1, §126, 206 zákoníku práce

Zasedání rady jsou neveřejné a svolává je hejtman kraje. Usnesení jsou platná po schválení nadpoloviční většiny členů rady. Rada je povinna na každé zasedání zastupitelstva předložit zprávu o své činnosti.

Rada zajišťuje zastupitelstvu podklady pro jednání a zabezpečuje plnění přijatých ustanovení zastupitelstvem. **Rada zabezpečuje hospodaření dle schváleného rozpočtu a provádí rozpočtová opatření v rozsahu svěřeném zastupitelstvem.** Do pravomocí rady patří i stanovení počtu zaměstnanců krajského úřadu, zvláštních orgánů kraje, atd., ukládá krajskému úřadu úkoly týkající se samostatné působnosti a kontroluje jejich plnění, přezkoumává opatření přijatá krajským úřadem v samostatné působnosti. Vydává nařízení kraje. Plní úkoly stanovené zvláštním právním předpisem, rozhoduje o v zákoně stanovených majetkoprávních úkonech kraje.

3.5.3 Hejtman

Hejtman je hlavním reprezentantem kraje. Hejtmana a jeho náměstký volí členové zastupitelstva. Hejtman a jeho náměstci musí být občané České republiky a odpovídají za výkon své funkce zastupitelstvu. Rada ukládá hejtmanovi úkoly pouze v rozsahu jeho působnosti.

Hejtman ve spojení s náměstkem podepisuje právní předpisy kraje, jmenuje a odvolává ředitele krajského úřadu (k tomuto úkonu potřebuje souhlas ministra vnitra, jinak je tento úkon neplatný), ukládá úkoly řediteli krajského úřadu, svolává a řídí zasedání zastupitelstva a rady. V jeho pravomoci je také pozastavit usnesení rady, pokud usoudí, že je nesprávné.

Hejtmana zastupuje jeden nebo více náměstků, pokud je hejtman odvolán, zastupuje je ho náměstek hejtmana, který je delegován radou pro tuto funkci.

3.5.4 Zvláštní orgány

Pro přenesenou působnost kraje může hejtman zřídit zvláštní orgán, v případě, že to tak stanovuje zákon. Pro osobu včele takového orgánu platí stejná ustanovení právních předpisů pro prokázání zvláštní odborné způsobilosti. Ustanovení se nevztahuje

na případy, kdy v čele zvláštního orgánu stojí hejtman (na základě ustanovení daným zákonem).

3.5.5 Krajský úřad

Krajský úřad dle § 66 zákona č.129/2000 Sb.^[3], plní úkoly v samostatné působnosti kraje, které mu ukládá zastupitelstvo a rada. V ukládání úkolů je rada omezena rozsahem své působnosti, která je daná zákonem.

Krajský úřad zároveň dle § 67^[3] vykonává přenesenou působnost vyjma věcí, které jsou ze zákona přiděleny zastupitelstvu, radě nebo zvláštním orgánům. Krajský úřad dále ukládá sankce (dle zákona), poskytuje odbornou a metodickou pomoc obcím, zabezpečuje informační systém veřejné správy, provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti obcí, apod.

Krajský úřad zastupuje ředitel krajského úřadu a zaměstnanci kraje. Krajský úřad je rozdělen na odbory a oddělení. Ředitel je zaměstnancem kraje a zodpovídá se za plnění úkolů hejtmanovi.

Ředitel dále zajišťuje úkoly v přenesené působnosti kraje, tak jak mu to ukládá zákon, podává Ústavnímu soudu návrhy na zrušení nařízení obce, plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele, stanovuje platy zaměstnancům kraje, kontroluje činnost zaměstnanců, plní úkoly, které mu ukládá rada, hejtman nebo zastupitelstvo, má poradní hlas v zasedáních rady a zastupitelstva. Ředitel nesmí vykonávat funkce v politických stranách a jiných politických hnutích.

3.5.6 Orgány a zastupitelstva rady

Zastupitelstvo zřizuje iniciativní a kontrolní výbory. Ty svoje návrhy a stanoviska předkládají zastupitelstvu. Výbory mají za povinnost plnit úkoly, které jim stanovuje zastupitelstvo. Usnesení výboru se vyhotovuje písemně a ke schválení je potřebná nadpoloviční většina hlasujících.

Rada zřizuje iniciativní a kontrolní komise. Ta svoje návrhy a stanoviska předkládá radě. Komise je za plnění úkolů odpovědná radě. Usnesení je platné po hlasování nadpoloviční většinou členů.

4 Rozpočty a rozpočtová pravidla vyšších územních samosprávných celků

Rozpočet vyšších územních samosprávných celků upravuje zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů^[5].

4.1 Rozpočet VÚSC

Rozpočet vyšších územních samosprávných celků je finančním plánem, na základě kterého se stanovuje financování činnosti daného územně samosprávného celku. Rozpočtový rok VÚSC je shodný s kalendářním rokem. Při tvorbě rozpočtu se vychází mj. z predikcí Ministerstva financí k celostátnímu inkasu daňových příjmů pro daný a roky následující, z očekávaných nedaňových příjmů, z předpokládaných výdajů a krajem přijatých závazků pro daný rozpočtový rok a z rozpočtového výhledu⁴.

Rozpočet se sestavuje zpravidla jako vyrovnaný. V některých případech může být přebytkový (pokud jsou některé příjmy daného roku určeny k využití až v následujících letech nebo slouží-li ke splácení jistiny úvěrů let předchozích) nebo schodkový za striktně daných podmínek (tyto podmínky upravuje § 4 odst. 5) zákona č.250/2000 Sb.^[5]).

4.2 Obsah rozpočtu

Rozpočet je tvořen bilancí na straně příjmů a výdajů a ostatních peněžních operací, včetně tvorby a použití peněžních fondů. Do rozpočtu nejsou zahrnovány peněžní operace, které se týkají cizích a sdružených prostředků.

⁴ **Rozpočtový výhled** Je pomocným nástrojem územního samosprávného celku, který slouží pro střednědobé finanční plánování rozvoje jeho hospodářství. Sestavuje se na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků zpravidla na 2 až 5 let následujících po roce, na který se sestavuje roční rozpočet.

Obsahuje souhrnné základní údaje o příjmech a výdajích, zejména o dlouhodobých závazcích a pohledávkách, o finančních zdrojích a potřebách dlouhodobě realizovaných záměrů. U dlouhodobých závazků se uvedou jejich dopady na hospodaření územního samosprávného celku po celou dobu trvání závazku. §3 zákona č.250/2000 Sb.

Eventuelně podnikatelská činnost VSÚC není v součásti schváleného rozpočtu. Tato činnost se sleduje pouze účetně tak, aby se hospodářské výsledky za tuto činnost promítly do upraveného rozpočtu a byly součástí závěrečného účtu územního samosprávného celku za příslušný rok.

4.3 Příjmy kraje

Příjmy rozpočtu VÚSC upravuje § 8 zákona č.250/2000 Sb.^[5] a tvoří je zejména tyto příjmy:

- z vlastního majetku a majetkových práv,
- z výsledků vlastních hospodářských činností,
- z výsledků hospodářských činností zřízených organizací, pokud jsou tyto organizace příjmem rozpočtu kraje,
- ze správní činnosti včetně příjmů z výkonu státní správy (správní poplatky, výběr pokut),
- z daňových výnosů, které jsou upraveny zákonem č.243/2000 Sb.,
- z dotací ze státních rozpočtů a ze státních fondů,
- z přijatých peněžních darů a příspěvků,
- z jiných příjmů, které dle zvláštních zákonů patří do krajských příjmů.

4.4 Výdaje kraje

Z rozpočtu kraje se hradí zejména:

- závazky, které vyplývají ze zvláštních právních předpisů,
- výdaje na činnost kraje v oblasti samostatné působnosti,
- výdaje spojené s výkonem přenesené působnosti,
- závazky vyplývající ze smluvních vztahů,
- dotace do rozpočtu obcí,
- přijaté závazky v rámci spolupráce s jinými subjekty,
- úhrada úroků z půjček a úvěrů,
- výdaje na emise vlastních dluhopisů a na jejich úhradu,

- výdaje na podporu soukromého podnikání a veřejné prospěšné práce podporující rozvoj kraje,
- dotace Regionální radě regionu soudržnosti,
- jiné výdaje uskutečněné v rámci působnosti kraje (dotace, dary, humanitární pomoc, příspěvky, atd.).

4.5 Vypracování rozpočtu

Vyšší územní samosprávný celek vypracovává rozpočet mj. v návaznosti na svůj rozpočtový výhled, dále přihlíží k údajům z rozpisu platného státního rozpočtu resp. zákona o státním rozpočtu a jeho přílohám nebo rozpočtového provizoria, kde je věcně a finančně uveden vztah státní rozpočet - > krajský rozpočet a rozpočet obcí; krajský rozpočet - > rozpočty obcí).

Pokud se kraj podílí na realizaci programu nebo projektu spolufinancovaného z rozpočtu Evropské unie, musí rozpočet kraje obsahovat na příslušný rok stanovený objem finančních prostředků určených na spolufinancování projektů podpořených ze zdrojů Evropské unie.

Návrh rozpočtu musí být zveřejněn na úřední desce (definována zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád) nejméně po dobu 15 dní před projednáním návrhu rozpočtu v zastupitelstvu územního samosprávného celku.

Občané kraje mohou uplatnit své připomínky k rozpočtu buď písemně, nebo ústně přímo na zasedání zastupitelstva.

4.6 Rozpočtové provizorium

Pokud se rozpočet nepodaří schválit v zastupitelstvu kraje nejpozději do 31. prosince roku předcházejícího, na něž má být rozpočet schvalován, řídí se do doby schválení vyšší územní samosprávný celky rozpočtovým provizoriem. Pravidla rozpočtového provizoria územních samosprávných celků schvaluje zastupitelstvo kraje. Dle §13 zákona č. 250/2000 Sb.^[5], se rozpočtové příjmy a výdaje uskutečnitelné v době rozpočtového provizoria stávají příjmy a výdaji rozpočtu po jeho schválení.

V případě rozpočtového provizoria u státního rozpočtu jsou tyto pravidla daná zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů.

4.7 Rozpis rozpočtu

Rozpis rozpočtu se provádí neprodleně po schválení rozpočtu zastupitelstvem územního samosprávného celku, a který znamená, že jednotlivé věcně a finančně schválené položky rozpočtu jsou zpracovány v třídění podle rozpočtové skladby (upravena vyhláškou MF č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě) do příslušných položek a paragrafů. Rozpis též obsahuje závazné ukazatele pro subjekty, které jsou povinny se jimi řídit.

4.8 Hospodaření podle rozpočtu

Finanční hospodaření VÚSC se uskutečňuje v souladu se schváleným rozpočtem. Během roku se provádí pravidelná, systematická a úplná kontrola hospodaření kraje a hospodaření krajem zřízených nebo založených právnických osob po celý rozpočtový rok.

Hospodaření s finančními prostředky schváleného rozpočtu Libereckého kraje na příslušný rozpočtový rok je upraveno zákonem č.250/2000 Sb.^[5], o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů ve znění pozdějších předpisů, přičemž na hospodaření s finančními prostředky státu zahrnutými do rozpočtu kraje se vztahuje zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Územní samosprávné celky zajišťují výkon finanční kontroly podle zvláštního právního předpisu daného zákonem č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)^[11].

4.9 Změny rozpočtu

V průběhu roku u všech subjektů veřejné správy dochází k úpravám a změnám rozpočtu v souvislosti s přijímáním dotací, především ze státního rozpočtu a které nebyly součástí souhrnného dotačního vztahu, finančních prostředků ze zdrojů EU, v souvislosti s hospodařením kraje za předchozí období nebo změnou předpokládaných výdajů v daném rozpočtovém roce. Důvody pro změny jsou přesně vymezeny §1 6 zákona č.250/2000 Sb.^[5]. Rozpočet tak může být změněn z důvodu:

- organizační změny v hospodářství financovaného rozpočtem
- změny právních předpisů, které mohou ovlivnit výši příjmů a výdajů do rozpočtu
- na základě věcných změn (objektivně působící skutečnosti)

Změny rozpočtu se provádějí pomocí rozpočtových opatření evidovaných pomocí časových posloupností. Tato rozpočtová opatření se musí používat povinně, jedná-li se o změny ve finančních vztazích k jinému rozpočtu, o změny k jiným osobám, nebo hrozí-li rozpočtový schodek⁵.

4.10 Závěrečný účet

Po ukončení kalendářního roku se veškeré údaje o hospodaření souhrnně zpracovávají do tzv. závěrečného účtu. Závěrečný účet obsahuje údaje o plnění rozpočtu příjmů a výdajů v plném členění podle rozpočtové skladby, o dalších finančních operacích včetně tvorby a použití finančních prostředků fondů, údaje o poskytnutých a přijatých půjčkách, úvěrech.

Součástí závěrečného účtu je také vyúčtování finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, rozpočtům jiných krajů, obcí a státním fondům, Národnímu fondu a k hospodaření dalších osob.

⁵ **Rozpočtové opatření.** Rozpočtovým opatřením se rozumí přesun rozpočtových prostředků, při němž se jednotlivé příjmy nebo výdaje navzájem ovlivňují, aniž by se změnil jejich celkový objem nebo schválený rozdíl celkových příjmů a výdajů. Použití nových, rozpočtem nepředvídatelných příjmů k úhradě nových, rozpočtem nezajištěných výdajů, čímž se zvýší celkový objem rozpočtu. Vázání rozpočtových výdajů, jestliže je jejich krytí ohroženo naplněním rozpočtových příjmů. Tímto opatřením se objem rozpočtu snižuje.

VÚSC jsou si povinny nechat přezkoumat hospodaření za uplynulý kalendářní rok dle zákona č. 420/2004 Sb., které provádí Ministerstvo financí. Na konci je sepsána zpráva o přezkumu hospodaření za příslušný rok, která je následně součástí závěrečného účtu kraje.

Závěrečný účet spolu se zprávou o výsledcích přezkoumání hospodaření kraje za uplynulý kalendářní rok projedná zastupitelstvo do 30. června následujícího roku. Obdobně jako rozpočet, tak i závěrečný účet kraje musí být zveřejněn na úřední desce po dobu nejméně 15 dnů před projednáním v zastupitelstvu kraje. Projednání závěrečného účtu se uzavírá vyjádřením buď bez výhrad, nebo s výhradami (na jejichž základě se přijímají opatření vedoucí k jejich nápravě).

4.11 Účelovost rozpočtových prostředků

Účelovost rozpočtových prostředků, které jsou poskytovány z vlastních prostředků kraje dalším osobám, určuje příslušný orgán kraje, a to individuálně ve vztahu ke konkrétnímu úkolu, nebo odvětvově ve vztahu k potřebám daného odvětví, nebo územně ve vztahu k potřebám vymezeného území či jeho části. Územní samosprávný celek je povinen respektovat účel použití rozpočtových prostředků v případě, že je „příjemcem“ dotačních nebo obdobných transferů a který vyplývá z účelu přijatých dotací ze státního rozpočtu, státních fondů, z Národního fondu či jiného územního rozpočtu, z uzavřených smluv, na základě kterých přijímá účelové rozpočtové prostředky od jiných osob, včetně darů, příspěvků nebo půjček.

4.12 Návratnost nepoužitých rozpočtových prostředků

Nevyužité rozpočtové prostředky samosprávného celku, které se nebyly vyčerpány do konce rozpočtového roku, nepropadají, ale převádí se do roku následujícího. Je možné je převést do dalšího roku. Jejich případná účelovost může být zachována.

Výjimkou však tvoří nevyužité účelové, ale a časově vymezené dotace nebo příspěvky, které poskytovatel finančních prostředků vyžaduje ke konci roku vyúčtovat a nespotřebované prostředky vrátit. Tyto vrácené rozpočtové prostředky se stávají výdajem toho roku, kdy se uskuteční.

VÚSC může při poskytování vlastních rozpočtových prostředků jiným osobám požadovat vyúčtování a návratnost těchto nevyužitých finančních prostředků. Tyto vratky se následně stávají příjmem jejich rozpočtu v roce, kdy k jejich vrácení skutečně došlo.

4.13 Porušené rozpočtové kázně

§ 38 zákona č.218/2000 Sb.^[5], stanovuje sankce za neoprávněné použití nebo zadržení státních peněžních prostředků a prostředků poskytnutých prostřednictvím Národního fondu. Porušením rozpočtové kázně je i neoprávněné použití nebo zadržení peněžních prostředků patřících nebo svěřených územním samosprávným celkům. Na základě rozhodnutí ÚSC musí osoba, která porušila rozpočtovou kázeň, odvést do rozpočtu ÚSC výši částky neoprávněně použitých peněžních prostředků a má dále povinnost zaplatit penále ve výši 1% denně z neoprávněně použitých nebo zadržených prostředků, nejvýše však do výše dané částky. Povinná osoba musí uložený odvod spolu s penále odvést do rozpočtu ÚSC ve stanovené lhůtě.

Za porušení rozpočtové kázně se také považuje nesplnění povinností nebo podmínek pro hospodaření územních samosprávných celků (zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření ÚSC a dobrovolných svazků obcí). Za toto porušení těchto povinností nebo podmínek lze uložit pokutu až do výše **1 mil. Kč**. O jejím uložení rozhoduje v případě krajů, hlavního města Prahy a Regionálních rad regionu soudržnosti Ministerstvo financí a v případě obcí a dobrovolných svazků obcí příslušný krajský úřad. Pokuta se následně stává vždy příjmem státního rozpočtu.

Při ukládání, vybírání a vymáhání sankcí uložených za porušení rozpočtové kázně se postupuje podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů^[12].

5 Rozpočet Libereckého kraje

5.1 Novelizace zákonů upravující daňové příjmy ze SR do rozpočtů krajů

V souladu se zákonem č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů^[13], byl v průběhu roku 2001 převeden tímto zákonem stanovený majetek státu resp. věci, veškerá práva a závazky, se kterými byly oprávněny hospodařit státní příspěvkové organizace a organizační složky státu do vlastnictví kraje a s ním i související převod činností včetně zřizovatelských funkcí k převáděným státním příspěvkovým organizacím a organizačním složkám státu. Na základě převodu práv a majetku resp. v jeho souvislosti byl jednotlivým krajům stanoven i podíl na celostátním inkasu daní tak, aby mohly své činnosti, a to nejen zřizovatelské, financovat z vlastních zdrojů. Výše podílu a struktura na vybraných daních státu jednotlivých krajů je stanovena zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům.

V rámci tzv. II. etapy transformace veřejné správy byl 1. ledna 2003 byl ze státu na kraje převáděn další majetek, pohledávky a závazky, činnosti a zřizovatelské funkce k převáděným státním příspěvkovým organizacím. To vše v souladu se zákonem č. 290/2002 Sb., o přechodu dalších věcí, práv a závazků ČR na kraje a obce^[14]. V období let 2003 - 2004 bylo finanční zajištění těchto převzatých činností řešeno úpravou finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům krajů formou poskytování průběžných účelových dotací z příslušných kapitol státního rozpočtu na základě rozpočtových opatření ústředních orgánů státní správy^[15].

Podíl krajů na vybraných daňových příjmech státu byl pro období let 2002 - 2004 stanoven na úrovni 3,1% z celostátního hrubého výnosu vybraných daní, z toho objemu připadlo Libereckému kraji 5,022286%. Zásadním posunem pro samostatné financování krajů bylo přijetí zákona č. 1/2005 Sb., kterým se měnil zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní^[5], který nabyl účinnosti dne 3. ledna 2005 znamenající stabilizaci ve finančních zdrojích kraje. Novela nově vymezila podíl krajů na vybraných daňových příjmech státu ve výši 8,92% proti 3,1% v předešlých letech, z tohoto objemu

Liberecký kraj participuje ve výši 4,681207%. Touto novelou byly zafixovány objemy finančních prostředků kraje. De facto o tento objem byly upraveny i dotační vztahy ke státnímu rozpočtu a to v rámci souhrnného dotačního vztahu ke státnímu rozpočtu k rozpočtu kraje a vybrané objemy finančních prostředků průběžně převáděných z příslušných resortních správců státního rozpočtu do rozpočtu kraje ve formě účelových dotací.

Tabulka 3, Změna v daňových příjmech po úpravě zákona č.243/2000 Sb.

Daňové příjmy rozpočtu v roce 2004 a 2006		
podíl pro LK ze SR ČR	rok 2004 (3,1%)	rok 2006 (8,92%)
0,05022286%	599,80	
0,04681207%		1 831,00

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje pro rok 2006

5.2 Rozpočtová pravidla Libereckého kraje

Pravidla z kapitoly 3.5 nejsou nahrazována rozpočtovými pravidly Libereckého kraje. Pouze upravují a sjednocují postupy orgánů kraje a správců rozpočtových prostředků (vedoucích odborů krajského úřadu resp. dílčích správců rozpočtu) při hospodaření s finančními prostředky podle schváleného rozpočtu kraje.

Podle rozpočtových pravidel k hospodaření s finančními prostředky podle schváleného rozpočtu kraje v roce 2007 a v souladu se zákonnými normami mj. Zastupitelstvo schvaluje:

- změny závazných a specifických ukazatelů rozpočtu kraje,
- zapojení ve schváleném rozpočtu kraje nezařazených jmenovitých projektů, akcí a činností do rozpočtu kraje, kdy výdaje na ně budou hrazeny z kapitálových výdajů a výdajů peněžních fondů kraje, pokud tak stanoví statuty těchto fondů nebo jejich pravidla,
- zapojení ve schváleném rozpočtu kraje nezařazených jmenovitých projektů, akcí a činností do rozpočtu kraje spolufinancovaných z prostředků Evropské unie včetně spoluúčasti finančních prostředků státního rozpočtu,
- zapojení ve schváleném rozpočtu kraje nezařazených jmenovitých projektů, akcí a činností do rozpočtu kraje, u kterých výdaje spojené s jejich realizací

přesáhnou období rozpočtového roku a zakládajících tak závazky kraje na další rozpočtová období,

- použití finančních rezerv kraje do rozpočtu kraje v průběhu rozpočtového období deponovaných v kapitole všeobecná pokladní správa.

Rada Libereckého kraje je na základě zmocnění zastupitelstva kraje oprávněna dále schvalovat:

- změny závazných a specifických ukazatelů rozpočtu kraje v případech, kdy k jejich změně nebo úpravě dojde v průběhu rozpočtového roku v důsledku přijetí rozpočtových opatření nebo rozhodnutí správců kapitol státního rozpočtu, státních fondů, příp. dalších poskytovatelů dotací a příspěvků do rozpočtu kraje, u kterých je předem stanoven účel použití a příjemce takových finančních prostředků převáděných do rozpočtu kraje,
- změny závazných a specifických ukazatelů rozpočtu kraje v případech, kdy k jejich změně nebo úpravě dojde v průběhu rozpočtového roku v důsledku čerpání úvěru,
- změny dílčích ukazatelů rozpočtu kraje, pokud v jejich důsledku nedochází ke změně závazných a specifických ukazatelů schváleného rozpočtu kraje.

Není-li možné schválit změnu rozpočtu kraje radou kraje dle předchozího odstavce na konci rozpočtového roku z důvodu, že rada již nezasedá, je oprávněn provést tuto změnu rozpočtu statutární náměstek hejtmána, pověřený řízením ekonomického resortu. Následně je povinen o takto provedených změnách rozpočtu kraje informovat nejbližší zasedání rady.

5.2.1 Poskytování finančních prostředků

Půjčky a návratné finanční výpomoci poskytované z rozpočtu kraje jiným subjektům včetně příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem je kraj, jsou poskytovány bezúročně a výhradně na základě uzavřené smlouvy o půjčce, resp. návratné finanční výpomoci. Termín návratná finanční výpomoc je užívána „výhradně“ u veřejnoprávních korporací, která je definována zákonem 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla a jedná se o veřejné prostředky poskytnuté bezúročně právníkům nebo

fyzickým osobám na stanovený účel a které je povinen příjemce vrátit zpět poskytovateli ve stanovené lhůtě.

5.2.2 Transfery finančních prostředků

Transfery finančních prostředků vycházejí jednak ze souhrnného finančního vztahu státního rozpočtu k rozpočtům obcí stanovených zákonem o státním rozpočtu na příslušný rok. Jedná se především o příspěvky na školství, dotace na provoz vybraných zdravotnických zařízení, příspěvek na výkon státní správy a výkon zřizovatelských funkcí v oblasti sociálních služeb. Transfer finančních prostředků mezi státním rozpočtem a rozpočtem obce zprostředkovává, resp. zajišťuje ekonomický odbor krajského úřadu. Transfery se také poskytují v průběhu rozpočtového roku ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu ústředních orgánů státní správy do rozpočtu obcí nebo jimi zřízených příspěvkových organizací, které se nastávají součástí rozpočtu kraje a nepodléhají tedy rozpočtovým opatřením prováděných z rozpočtu kraje.

Prostřednictvím rozpočtu kraje jsou rovněž realizovány dotační vztahy státního rozpočtu do rozpočtu měst a obcí v působnosti kraje. Za správu a rozdělení těchto prostředků do jednotlivých rozpočtů měst a obcí ve smyslu kritérií daných zákonem o státním rozpočtu nebo zvláštními zákony odpovídající příslušní resortní správci finančních prostředků, do jejichž působnosti daný dotační vztah spadá.

5.2.3 Výdaje kraje

Výdaje kraje se realizují prostřednictvím „věcně“ zaměřených jednotlivých kapitol rozpočtu kraje. Za čerpání výdajů kapitol rozpočtu kraje v souladu s obecně závaznými právními předpisy, usneseními orgánů kraje a zvláštními podmínkami použití finančních prostředků odpovídají příslušní správci finančních prostředků rozpočtu kraje, podle působností a resortního zaměření čerpání výdajů.

Rozpis schváleného, resp. upraveného rozpočtu kraje obsahuje dílčí a rozpisové ukazatele rozpočtu kraje vycházející ze zastupitelstvem schválených závazných specifických ukazatelů rozpočtu kraje. Tzn., že kraj ve svém třídění má 4 kategorie ukazatelů, které jsou dle „důležitosti“ následující závazné ukazatele (ZU), specifické ukazatele (SU), dílčí ukazatele (DU) a rozpisové ukazatele (RU). Konkrétní projekt resp.

ukazatel se dále člení na jednotlivé položky a paragrafy výdajů konkrétních činností nebo akcí podle platné rozpočtové skladby.

Peněžní toky kraje se řídí měsíčním platebním kalendářem, který je součástí rozpočtu kraje a slouží jako plán pro zajištění dostatečného hotovostního krytí výdajových položek rozpočtu. Správcem platebního kalendáře je ekonomický odbor, který v součinnosti s resortními správci finančních prostředků přesouvá nevyčerpané finanční prostředky v daném kalendářním měsíci do dalších měsíců rozpočtového roku.

Spoluúčast kraje a případně krajem zřízených příspěvkových organizací na financování činností, programů a projektů spolufinancovaných EU je hrazena z kapitoly 923 - spolufinancování EU. Zastupitelstvem kraje schválené předfinancování z rozpočtu kraje (návrtné zdroje rozpočtu kraje) je zajištěno poskytnutím bezúročných návratných půjček příjemcům a průběžně financováno z vratek již poskytnutých půjček na předfinancování., rozpočtované finanční rezervy kraje vedených na kapitole 919 - Všeobecná pokladní správa, dočasně volných finančních prostředků rozpočtu kraje vedených na bankovních účtech kraje v rámci peněžních toků kraje.

5.2.4 Peněžní fondy

Kraje mohou zřizovat peněžní fondy a to buď pro konkrétní účely, nebo bez účelového určení. Liberecký kraj zřídil v průběhu předešlých let několik konkrétně zaměřených peněžních fondů. K 31. 3. 2007 jich měl zřízeno 6. Jedná se o Sociální fond, Fond investic, Krizový fond, Fond ochrany vod, Fond požární ochrany a Grantový fond. Tyto fondy resp. jejich výdajová část je součástí schváleného rozpočtu kraje. Hospodaření s finančními prostředky těchto fondů, jejich vyprofilovaná účelovost a veškeré ostatní podmínky se řídí jejich zastupitelstvem kraje schválenými Statuty a Pravidly nebo Zásadami pro hospodaření s finančními prostředky fondu.

5.3 Rozpočet Libereckého kraje pro rok 2006

V návaznosti na, zastupitelstvem kraje, schválený rozpočtový výhled na období 2006 - 2009 a zastupitelstvem projednané 1. a 2. čtení rozpočtu kraje na rok 2006 byly při přípravě rozpočtu kraje na období roku 2006 nastaveny tyto priority směřující především k zajištění:

- předcházejících závazků kraje do roku 2006
- finančního podílu kraje na projektech spolufinancovaných z předvstupních, strukturálních a dalších fondů EU
- působnosti kraje v přenesené a samostatné působnosti
- zachování míry investic na celkovém objemu rozpočtu kraje

Dne 13. prosince 2005 byl definitivně Zastupitelstvem Libereckého kraje schválen rozpočet pro rok 2006. Zastupitelstvo kraje schválilo rozpočet pro rok 2006 v úhrnné výši objemu příjmů 2 231,45 mil. Kč a objemu výdajů ve výši 2 231,45 mil. Kč, tedy rozpočet byl schválen jako vyrovnaný. Zároveň zastupitelstvo Libereckého kraje schválilo aktualizaci rozpočtového výhledu na období let 2007 - 2008.

5.3.1 Příjmy kraje 2006

5.3.1.1 Závazné ukazatele příjmů rozpočtu kraje 2006

Závazné ukazatele příjmové části rozpočtu kraje na rok 2006 jsou stanoveny v souladu se zastupitelstvem schváleného 1. čtení rozpočtu kraje 2006 (usnesení č. 259/05/ZK ze dne 18. 10. 2005), a to následovně:

Tabulka 5, Odhad očekávaných příjmů Libereckého kraje pro rok 2006

ukazatel	mil. Kč
vlastní příjmy kraje 2006	1 909,74
dotace a příspěvky z jiných rozpočtů 2006	321,71
příjmy kraje 2006 celkem	2 231,45

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje pro rok 2006

Při zpracování celkové bilance příjmů a výdajů předkládaného rozpočtu kraje 2006 se berou v úvahu i předpokládané zůstatky finančních prostředků na bankovních účtech fondů i skutečnosti, že jsou převážně vázány na úhradu průběžně financovaných akcí nebo činností předcházejících z roku 2005 do roku 2006. O zapojení těchto zůstatků do rozpočtu kraje pro rok 2006, po jejich zúčtování rozhoduje zastupitelstvo kraje.

Tabulka 6, Podrobnější odhad očekávaných příjmů Libereckého kraje pro rok 2006

ukazatel	SR 2006 (mil. Kč)
Vlastní příjmy kraje celkem	1 909,74
běžné (neinvestiční) příjmy	1 909,74
kapitálové (investiční) příjmy	0
Dotace a příspěvky celkem	321,71
běžné (neinvestiční) dotace	321,71
kapitálové (investiční) dotace	0
Běžné (neinvestiční) příjmy kraje celkem	2 231,45
Kapitálové (investiční) příjmy kraje celkem	0
PŘÍJMY KRAJE CELKEM	2 231,45

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje pro rok 2006

5.3.1.2 Specifické ukazatele příjmů rozpočtu kraje 2006

Specifické ukazatele příjmů rozpočtu kraje jsou členěny a strukturovány dle platné rozpočtové sklady a stanoví podíly běžných (daňových a nedaňových příjmů) a kapitálových příjmů na vlastních příjmech kraje a podíly dotací a příspěvků státního rozpočtu na rok 2006 do rozpočtu kraje (dle Poslanecké sněmovny schváleného 1. čtení státního rozpočtu) včetně podílu příspěvků z rozpočtu obcí na dopravní obslužnost v kraji pro rok 2006.

Tabulka 7, Návrh Specifických příjmů rozpočtu Libereckého kraje na rok 2006

uk.	pol.	ukazatel		SR 2006	
ZU	VLASTNÍ PŘÍJMY KRAJE CELKEM			1 909,74	
ZU	Běžné (neinvestiční) příjmy kraje			1 909,74	
SU	1xxx	daňové příjmy kraje		1 831,00	
SU	1xxx	z toho	podíl kraje na sdílených daních	1 830,00	
SU	13xx		správní poplatky	1,00	
SU	2xxx	nedaňové příjmy kraje		78,74	
SU	2122	z toho	odvody příspěvkových orgranizací	34,60	
SU	2122		v resortu	škols tiv a mládeže	16,30
SU	2122			sociální péče	6,80
SU	2122			dopravy	3,00
SU	2122			kultury	8,50
SU	2122			zdravotnictví	0,00
SU	214x		příjmy z úroků a realizace finančního majetku	7,50	
SU	2342		poplatky za odběr podzemních vod	23,70	
SU	24xx		přijaté splátky půjčených prostředků	8,00	
SU	232x		ostatní nedaňové příjmy	4,94	
ZU	Kapitálové příjmy kraje			0,00	
SU	311x	z toho	příjmy z prodeje dlouhodobého majetku	0,00	
SU	312x		ostatní kapitálové příjmy	0,00	
ZU	DOTACE A PŘÍSPĚVKY KRAJI CELKEM			321,71	
ZU	Běžné (neinvestiční) dotace a příspěvky			321,71	
SU	411x	zákon o státním rozpočtu		297,91	
SU	4112	z toho	příspěvek na výkon státní správy	55,15	
SU	4116		příspěvek sborům dobrovolných hasičů obcí	2,16	
SU	4116		dotace na sociální služby	240,60	
SU	412x	příspěvky z jiných rozpočtů		23,80	
SU	4121		příspěvky obcí na dobnavní obslužnost	23,80	
ZU	Kapitálové (invest.) dotace a příspěvky			0,00	
SU	42xx	zákon o státním rozpočtu		0,00	
SU	42xx	příspěvky z jiných rozpočtů		0,00	
ZU	PŘÍJMY KRAJE CELKEM			2 231,45	

Zdroj: Návrh rozpočtu Libereckého kraje na rok 2006

5.3.1.3 Dílčí ukazatele příjmů rozpočtu kraje 2006

Dílčí ukazatele rozpočtu kraje 2006 byly sestaveny na základě podkladů předložených příslušnými resorty kraje. Představují výčet podílů kraje na vybíraných daních státem v souladu s ustanoveními zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní, očekávané příjmy přijaté ze splátek návratných finančních výpomocí nebo půjček poskytnutých z rozpočtu kraje v předchozích obdobích na rok

2006 a dále odvod odpisů z nemovitého majetku kraje svěřeného do správy příspěvkových organizací kraje.

Tabulka 8, Ukázka vybraných dílčích ukazatelů rozpočtu kraje, příjmů 2006 - podíl kraje na sdílených daních státu (v tis.)

uk.	pol.	ukazatel	SR 2006
SU		Podíl kraje na sdílených daních	1 830 000,00
DU	1111	daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	420 000,00
DU	1112	daň z příjmů fyzických osob z podnikání	75 000,00
DU	1113	daň z příjmů fyzických osob srážková	25 000,00
DU	1121	daň z příjmů právnických osob	550 000,00
DU	1211	daň z přidané hodnoty	760 000,00

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje na rok 2006

5.3.2 Výdaje kraje na rok 2006

5.3.2.1 Závazné ukazatele výdajů rozpočtu kraje 2006

Závaznými ukazateli výdajové části rozpočtu kraje 2006 se staly zastupitelstvem kraje schválená směrná čísla výdajů jednotlivých kapitol rozpočtu kraje 2006.

V návrhu rozpočtu kraje 2006 jsou zahrnuty i výdaje kapitol peněžních fondů kraje 2006 vázány na objemy přidělů z rozpočtu kraje 2006 do jednotlivých peněžních fondů a následně jsou upraveny o zůstatky na bankovních účtech k 31.12. předchozího roku.

Tabulka 9, Závazné ukazatele výdajů rozpočtu Libereckého kraje pro rok 2006

kap.	ukazatel	mil. Kč
910	zastupitelstvo	18,65
911	krajský úřad	170,8
913	příspěvkové organizace	1032,94
914	působnosti resortů kraje	514,5
919	všeobecná pokladní správa	22,32
920	kapitálové výdaje	229,28
923	spolufinancování EU	107,48
925	sociální fond	2,12
930	fond investic	79,31
931	krizový fond	0
932	fond ochrany vod	23,7
933	fond požární ochrany	10
935	grantový fond	20,35
LBK	výdaje kraje 2006 celkem	2 231,45

Zdroj: Návrh rozpočtu Libereckého kraje pro rok 2006

5.3.2.2 Specifické ukazatele výdajů rozpočtu kraje 2006

Specifické ukazatele výdajové části rozpočtu kraje 2006 představují podíl jednotlivých resortů kraje na výdajích jednotlivých kapitol rozpočtu kraje 2006, a to v souladu se zastupitelstvem schváleným v 2. čtení rozpočtu kraje 2006, které stanovilo objemy resortních směrných čísel výdajů pro jednotlivé resorty kraje 2006.

Ukázka některých specifických výdajů:

- **910 - Zastupitelstvo**
 - Odbor kanceláře hejtmána
 - Odbor vnějších vztahů
 - Odbor kanceláře ředitele
- **913 - Příspěvkové organizace**
 - Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
 - Odbor sociální péče, bezpečnosti a problémových menšin
 - Odbor dopravy
 - Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu
 - Odbor rozvoje venkova, zemědělství a životního prostředí
 - Odbor zdravotnictví⁶

⁶ Podrobné rozdělení ostatních specifických výdajů naleznete v příloze DP.

V rámci stanovení specifických ukazatelů výdajů rozpočtu kraje 2006 byla jednotlivá schválená směrná čísla výdajů resortu rozpočtu kraje 2006 doplněna o konkrétní akce a činnosti, která podléhají schválení zastupitelstvem kraje včetně finančních objemů spojených s jejich realizací.

Úpravy se týkají následujících kapitol:

919 - všeobecná pokladní správa, jejímž prostřednictvím je zabezpečeno nezbytné finanční krytí nutného předfinancování (návrtné finanční zdroje rozpočtu kraje) jmenovitých akcí v kapitole uvedených a spolufinancovaných ze zdrojů fondů EU,

920 - kapitálové výdaje, jejím prostřednictvím je zabezpečována obnova stávajícího a pořízování nového movitého majetku do vlastnictví kraje, kraje zřízených příspěvkových organizací včetně poskytování investičních dotací a příspěvků z rozpočtu kraje dalším fyzickým nebo právnickým osobám na obnovu nebo pořízení movitého majetku (schvalování konkrétních akcí zařazovaných do této kapitoly je v působnosti zastupitelstva kraje),

923 - Spolufinancování EU, jejímž prostřednictvím je zajišťována účast kraje na financování projektů z předvstupních fondů EU (např. Phare), financování grantových schémat a individuálních projektů ze strukturálních fondů EU (např. SROP), případně financování projektů z dalších fondů EU (např. INTERREG IIIA),

930 - Fond investic a 935 - Grantový fond, jejichž prostřednictvím jsou financovány dále uvedené programy, jejichž věčná náplň, v souladu s jejich statuty, podléhá schválení zastupitelstvem kraje (viz příloha 1),

933 - Fond požární ochrany, jehož výdaje budou, v souladu s jejich statuty, stanoveny na základě vyhodnocení výsledků příslušných kol výzev pro poskytování dotací a příspěvků z těchto fondů příslušným resortem. Poskytnutí dotací a příspěvků z tohoto fondu podléhá rovněž schválení zastupitelstvem kraje,

U kapitol 925 - Sociální fond, 931 - Krizový fond a 932 - Fond ochrany vod jsou stanoveny výdaje těchto fondů v průběhu rozpočtového období v působnosti rady kraje a bývají stanoveny v rámci rozpisu rozpočtu kraje 2006.

5.3.2.3 Dílčí ukazatele výdajů rozpočtu kraje 2006

Dílčí ukazatele rozpočtu kraje 2006 byly sestaveny na základě podkladů předložených příslušnými resorty kraje v rozsahu seskupení položek rozpočtové skladby charakterizující činnosti, působnosti, úkoly a potřeby příslušných resortů kraje financovaných z rozpočtu kraje v roce 2006 a představují například výdaje těchto kapitol:

910 - zastupitelstvo - běžné provozní výdaje spojené s činností zastupitelstva kraje a osobní výdaje včetně zákonného pojištění členů zastupitelstva kraje,

911 - Krajský úřad - běžné provozní výdaje spojené s činností a provozem krajského úřadu a osobní výdaje včetně zákonného pojištění zaměstnanců kraje,

913 - Příspěvkové organizace - finanční vztahy rozpočtu kraje k jím zřízeným příspěvkovým organizacím realizované prostřednictvím neinvestičního příspěvku na provoz a odpisy majetku kraje svěřeného do správy těmito organizacím,

914 - Působnosti - které představují neinvestiční výdaje podle seskupení položek rozpočtové skladby charakterizující činnosti příslušného resortu.

Další dílčí ukazatele jsou identické se specifickými ukazateli. Rozdíl mezi specifickými a dílčími výdaji si znázorníme v následující tabulce.

Tabulka 10, Ukázka specifického a dílčích výdajů Kapitoly 910 - Zastupitelstvo

Kapitola 910 - Zastupitelstvo				
uk.	§	pol.	ukazatel	SR 2006
SU	x	Odbor kancelář hejtmána		3 150
DU	6113	51xx	běžné výdaje limitované (školení, vzdělávání, pohoštění)	1 770
DU	6113	5xxx	ostatní běžné výdaje (peněžní dary, příspěvky a ost.)	1 380
SU	x	Odbor vnějších vztahů		2 000
DU	6113	5xxx	běžné výdaje limitované (věcné dary)	250
DU	6113	51xx	ostatní běžné výdaje (cest.náhrady, služby, materiál)	1 750
SU	x	Odbor kancelář ředitele		13 500
DU	6113	50xx	osobní výdaje členů zastupitelstva	11 949
DU	6113	51xx	běžné výdaje (materiál, služby a ost.)	1 551

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje na rok 2006

5.3.3 Rozpočtová pravidla 2006

Nedílnou součástí rozpočtu kraje jsou „Pravidla rozpočtového hospodaření kraje podle jeho schválení rozpočtu“, která upravují a sjednocují postupy účastníků rozpočtového procesu kraje při realizaci jeho rozpočtu v roce 2006.

5.3.4 Transfery dotací a příspěvků SR do rozpočtu obcí v působnosti LK v roce 2006

Vztah státního rozpočtu ČR na rok 2006 k rozpočtům obcí v působnosti Libereckého kraje je pro rok 2006 definován přílohou č. 7 Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR schválenému 1. čtení zákona o státním rozpočtu na rok 2006.

▪ finanční vztah k rozpočtům obcí Libereckého kraje v úhrnu 1 031 801 tis. Kč

Tento finanční vztah obsahuje následující účelové dotace na běžné výdaje a příspěvky.

▪ Dotace na domovy důchodců ve výši 20 735 tis. Kč

Tato dotace je určena na částečnou úhradu provozních výdajů domovu důchodců, jejichž zřizovatelem jsou obce. Finanční příspěvek na jedno místo v domově důchodců činí 70 050 Kč. Dotace podléhá finančnímu vypořádání.

▪ **Dotace na ústavy sociální péče ve výši** **4 435 tis. Kč**

Dotace na ústavy sociální péče je určena na částečnou úhradu provozních výdajů ústavu sociální péče pro tělesné, mentálně a smyslově postižené dospělé osoby a mládež, jejichž zřizovateli jsou obce. Finanční příspěvek na jedno místo pro celoroční a týdenní pobyty činí 85 335 Kč, pro denní pobyty 45 920 Kč. Dotace podléhá finančnímu vypořádání.

▪ **Příspěvek na školství ve výši** **67 222 tis. Kč**

Příspěvek na školství je určen na částečnou úhradu provozních výdajů základních, mateřských, speciálních základních a mateřských škol, víceletých gymnázií a dále pro nulté ročníky základních škol, jejichž zřizovatelem jsou obce. Finanční příspěvek na žáka činí 1 282 Kč. Rozpis příspěvků na příslušné obce zajišťuje odbor školství, mládeže a tělovýchovy krajského úřadu Libereckého kraje.

▪ **Dotace na vybraná zdravotnická zařízení ve výši** **6 827 tis. Kč**

Dotace je určena na částečnou úhradu provozních výdajů vybraných dětských zdravotnických zařízení (kojenecké ústavy a dětské domovy), které nejsou příjmově napojené na soustavu zdravotních pojišťoven a jejichž zřizovateli jsou obce. Finanční příspěvek na jedno místo činí 85 335 Kč. Dotace podléhá finančnímu vypořádání.

▪ **Příspěvek na výkon státní správy** **312 158 tis. Kč**

Příspěvek na výkon státní správy je určen na částečnou úhradu výdajů spojených s výkonem státní správy. Pro výpočet příspěvku pro obce v jednotlivých krajích byla použita nová metodika, kterou zpracovalo Ministerstvo vnitra. Ta sjednocuje výpočet pro všechny působnosti obcí. Metodiku stanoví příloha č. 9 zákona o státním rozpočtu na rok 2006. Součástí takto rozpočtového objemu jsou i prostředky, který byly v roce 2005 určeny pro výkon státní správy obcím s rozšířenou působností. Objem příspěvků byl ve státním rozpočtu valorizován o 2,5% přesto u 34 obcí v ČR (v Libereckém kraji se jedná o města Frýdlant a Turnov) došlo k poklesu výše příspěvku ve srovnání s objemem, který by tyto obce obdržely v roce 2006 při použití metodiky roku 2005. Tento výpadek byl částečně vyrovnán mimořádným příspěvkem.

▪ **Dotace na dávky sociální péče**

595 000 tis. Kč

Dotace na dávky sociální péče je určena pro výplaty sociálních dávek pro občany zdravotně postižené a sociálně potřebné vyplácené podle příslušných zákonů resp. vyhlášek (zákony č. 100/88 Sb., 482/91 Sb., 114/88 Sb. a vyhláška č. 182/91 Sb.).

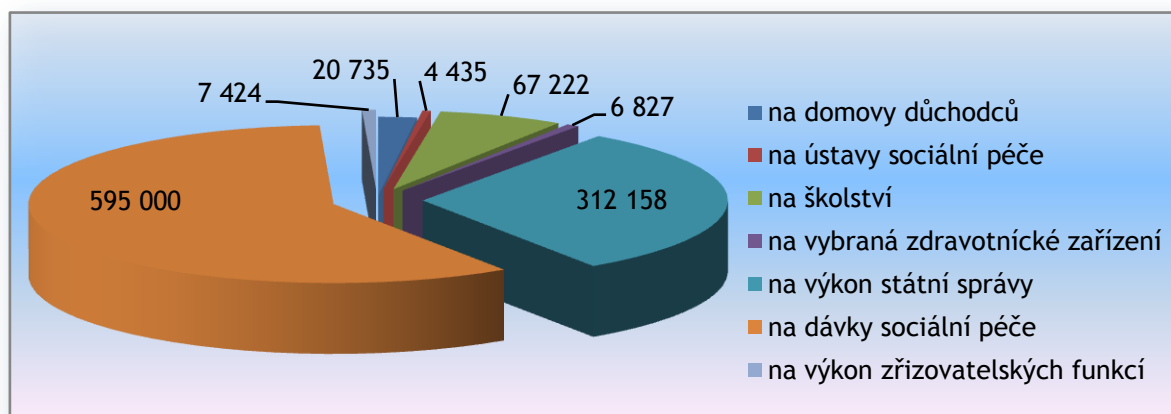
▪ **Dotace na výkon zřizovatelských funkcí převedených z okresních úřadů obcím a ostatní činnosti v oblasti sociálních služeb**

7 424 tis. Kč

Dotace je určena na úhradu výdajů souvisejících se zánikem okresních úřadů a přechodem zřizovatelských funkcí z těchto úřadů na obce.

Převod těchto finančních prostředků zabezpečuje (po jejich obdržení ze státního rozpočtu) Krajský úřad Libereckého kraje.

Graf 3, Transfery dotací a příspěvků státního rozpočtu 2006 do rozpočtu obcí v působnosti Libereckého kraje v roce 2006

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje na rok 2006

Z grafu lze vysledovat, že největší objemy transferů jdou na dávky v sociální oblasti a na výkon státní správy. Kromě školství jsou ostatní transfery téměř zanedbatelné a nemají na výdaje rozpočtu zásadní vliv.

5.3.5 Stručný přehled rozpočtu LK za rok 2005

Rok 2005 představoval z hlediska struktury rozpočtu kraje, zejména jeho příjmové části, významnou změnu. K 3. lednu 2005 nabyla účinnosti novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní (zákon č. 1/2005 Sb.)^[5], kterou bylo navýšeno

procento podílu krajů na sdílených daních státu z 3,1 % na 8,2 % a Libereckému kraji bylo touto novelou zákona stanoveno procento z podílu kraje ve výši 4,681207 %. Tato změna znamenala navýšení podílu kraje na sdílených daních státu o cca 1,2 mld. Kč na 1, 8 mld. pro rok 2005, na druhé straně pak došlo k alikvotnímu snížení dotačního vztahu státního rozpočtu k rozpočtu kraje. Z rozhodnutí orgánů kraje byla struktura a objem dotací, které se staly předmětem změny zákona o rozpočtovém určení daní, v rozpočtu kraje za rok 2005 zachována.

Tabulka 4, Bilance příjmů a výdajů rozpočtu Libereckého kraje za rok 2005 (v tis.)

ukazatel	schválený rozpočet	upravený rozpočet	skutečnost	plnění (%)
Daňové příjmy	1 892 048	1 892 048	1 908 895	100,89
Nedaňové příjmy	59 590	82 904	133 793	161,38
Kapitálové příjmy	0	12 687	13 835	109,05
Přijaté dotace	316 253	3 401 803	3 399 649	99,94
Příjmy celkem po konsolidaci	2 267 891	5 389 441	5 456 172	101,24
Běžné výdaje	1 864 673	4 909 974	4 853 632	98,85
Kapitálové výdaje	501 214	717 883	637 544	88,81
Výdaje celkem po konsolidaci	2 365 887	5 627 857	5 491 176	97,57
Saldo příjmů a výdajů 7	-97 996	-238 416	-35 004	x

Zdroj: Závěrečný účet Libereckého kraje za rok 2005⁷

⁷ záporné saldo příjmů a výdajů je kryto finančními prostředky na základním běžném účtu a běžnými účty peněžních fondů

5.4 Časové srovnání struktury rozpočtu Libereckého kraje

Tabulka 11, Časové srovnání struktury rozpočtu Libereckého kraje

ukazatel		2002	2003	2004	2005
Vlastní příjmy rozpočtu kraje		564,32	729,39	913,77	1987
z nich	daňové příjmy	537,65	600,96	656,8	1892,05
z nich	příspěvek státního rozpočtu na výkon státní správy				
z nich	nedaňové příjmy	6,454	111,2	241,21	82,904
z nich	kapitálové příjmy	1,871	17,226	15,751	12,687
Dotační příjmy rozpočtu kraje		1107,1	3912,1	3922,6	3 401,80
z nich	neinvestiční dotace ze zákona o státním rozpočtu	18,34	652,83	694,91	293,253
z nich	neinvestiční příspěvky z jiných rozpočtů			24,072	23,955
z nich	účelové neinvestiční dotace	978,18	2997,8	2986,8	3020,35
z nich	systémové neinvestiční dotace	15,804	85,255	0,628	0,243
z nich	investiční dotace ze zákona o státním rozpočtu		70,484	70,484	
z nich	účelové investiční dotace		21,817	121,65	7,541
z nich	systémové investiční dotace (ISPROFIN)	113,08	83,919	35,063	53,36
Financování		3,427			238,416
Příjmy kraje celkem		1674,8	4841,5	4847,4	5627,87

Zdroj: Jednotlivé závěrečné účty Libereckého kraje pro příslušný rok

6 Rozpočet Královéhradeckého kraje 2006

6.1 Stručné údaje o Královéhradeckém kraji

Na jihu Královéhradecký kraj sousedí s Pardubickým krajem, na jihozápadě se Středočeským krajem a na západě s Libereckým krajem. Na severu sousedí s polským Dolnoslezským vojvodstvím (Województwo dolnośląskie). Sídlním městem kraje je Hradec Králové, který má přibližně 100.000 obyvatel. Rozloha kraje je 4 758 km² s počtem obyvatel atakující 550 tisíc (přesně 547 903 k červnu 2005). Hustota osídlení je 115 obyvatel/km². Nejvyšším bodem je hora Sněžka, která je zároveň nejvyšší horou České republiky (1602m)^[16].

6.2 Základní informace o rozpočtu kraje za rok 2006

Do návrhu rozpočtu Královéhradeckého kraje na rok 2006 se, obdobně jako tomu bylo u kraje Libereckého, promítly dopady novely zákona o rozpočtovém určení daní. V porovnání s minulými lety se tak výrazně změnil podíl resp. poměr daňových příjmů vůči dotacím ze státního rozpočtu.

Rozpočet 2006 je v porovnání se srovnatelným rokem 2005 navýšen o daňové příjmy cca o 20 milionů korun, tj. na 2 550 mil. Kč. Výše dotace v rámci souhrnného dotačního vztahu státního rozpočtu kraje v objemu 409,4 mil. Kč a vychází z dostupných materiálů Ministerstva financí České republiky a její zvýšení představuje zejména příspěvek na výkon státní správy o 5,3 mil. Kč. Naopak u nařízených odvodů z investičních fondů příspěvkových organizací zpět do rozpočtu zřizovatele se snížila částka o 48,4 mil. Kč na 137,8 mil. Kč převážně z důvodu, že u odvětví životního prostředí došlo ke změně právní formy ZOO Dvůr Králové nad Labem z příspěvkové organizace na akciovou společnost a u odvětví školství, kultury a sociálních věcí se uvažovalo s odvodem ve výši 60% odpisů.

Výdajová část rozpočtu vycházela z možností resp. objemu příjmové základny včetně zapojení úvěrových zdrojů v objemu 300 mil. Kč. V zásadních rysech řeší tento návrh ve výdajích veškeré provozní nároky jednotlivých resortů. Jejich celkový nárůst představuje objem 156 mil. Kč, z toho největší objem připadá na resort zdravotnictví

(74 mil. Kč), dále pak školství (20 mil. Kč), kultury (12 mil. Kč) a dopravy (9 mil. Kč). V rozpočtu je zahrnuta i splátka dodavatelského úvěru na silnice v objemu 90 mil. Kč, vztahy k projektům spolufinancovaným z fondů Evropské unie ve výši 124,8 mil. Kč, grantové dílčí programy a samostatné projekty v částce 54 mil. Kč a v rámci Fondu rozvoje a reprodukce veškeré rozestavěné investice. V rozpočtu se počítá i s částkou 20 mil. Kč na úroky z úvěru.

Celková rezerva v rámci schváleného rozpočtu představovala celkem 67 mil. Kč, z toho je nyní již úvěrově vázáno 26 mil. Kč pro resort dopravy (14 mil. Kč), životního prostředí (4 mil. Kč) a sociálních věcí (8 mil. Kč).

Kapitálové výdaje jsou v rámci rozpočtu díky zapojenému úvěrových zdrojů charakterizovány celkovým objemem 764,6 mil. Kč. Z této částky je navrhováno 543,2 mil Kč na krytí investičních akcí cestou Fondu rozvoje a reprodukce ve formě limitů podle jednotlivých odvětví (nejvíce doprava 220 mil Kč a zdravotnictví 151 mil. Kč). Další kapitálové výdaje jsou určeny na kofinancování a předfinancování projektů spolufinancovaných ze zdrojů EU v objemu 82 mil. Kč (například doprava 35 mil. Kč, EI 46 mil. Kč). ^{17]}

6.2.1 Příjmy rozpočtu Královéhradeckého kraje

Tabulka 12, Návrh očekávaných příjmů rozpočtu Královéhradeckého kraje pro rok 2006(v tis.)

Příjmy Královéhradeckého kraje na rok 2006		
ukazatel	rok 2005	rok 2006
Daňové příjmy	2 530 000,00	2 550 000,00
Nedaňové příjmy	218 173,00	181 300,00
odvody z investičních fondů PO	186 194,00	137 771,00
platby za odebrané množství podzemní vody	20 000,00	35 000,00
Přijaté dotace	404 113,00	409 501,00
ze státního rozpočtu	403 963,00	409 351,00
dotace na sociální služby	340 017,00	340 017,00
příspěvek na výkon státní správy	59 586,00	64 934,00
příspěvek na jednotky sborů dobrovol. Hasičů obcí	4 350,00	4 400,00
od obcí	150,00	150,00
PŘÍJMY CELKEM	3 152 286,00	3 140 801,00

Zdroj: Královéhradecký kraj, rozpočet pro rok 2006

6.2.2 Výdaje rozpočtu Královéhradeckého kraje

Tabulka 13, Návrh výdajů rozpočtu Královéhradeckého kraje pro rok 2006 (v tis.)

Výdaje Královéhradeckého kraje pro rok 2006		
ukazatel	rok 2005	rok 2006
Běžné výdaje		
Kap. 18 - Zastupitelstvo kraje	35 583	39 583
Kap. 19 - Činnost krajského úřadu	186 532	188 868
Kap. 02 - Životní prostředí a zemědělství	98 564	95 214
Kap. 10 - Doprava	988 238	997 417
Kap. 11 - Cestovní ruch	7 306	9 700
Kap. 12 - Správa majetku kraje	22 337	27 882
Kap. 13 - Evropská integrace	2 700	3 700
Kap. 14 - Školství	315 810	336 059
Kap. 15 - Zdravotnictví	220 874	294 974
Kap. 16 - Kultura	114 054	126 229
Kap. 17 - Příspěvky pro sbor hasičů - SDH	4 360	4 400
Kap. 28 - Sociální věci	355 017	357 912
Kap. 40 - Územní plánování a regionální rozvoj	41 305	46 800
Kap. 41 - Rezerva a ost.výdaje netýk.odvětví	39 473	87 440
Kapitálové výdaje		
Kap. 02 - Životní prostředí a zemědělství	20 000	35 000
Kap. 12 - Správa majetku kraje	50 000	90 000
Kap. 40 - Územní plánování a regionální rozvoj	13 990	14 490
Kap. 50 - Fond rozvoje a reprodukce	566 143	560 259
Kofinancování a předfinancování	70 000	124 774
Kap. 13 - Evropská integrace	70 000	84 274
Kap. 10 - Doprava	-	35 500
Kap. 18 - Zastupitelstvo kraje	-	5 000
Tř. 5 - Běžné výdaje	2 472 201	2 676 211
Tř. 6 - Kapitálové výdaje	680 085	764 590
VÝDAJE CELKEM	3 152 286	3 440 801

Zdroj: Královéhradecký kraj, rozpočet pro rok 2006

7 Rozpočet Pardubického kraje

7.1 Stručné údaje o Pardubickém kraji

Pardubický kraj má rozlohou 4519 km², žije v něm přes 505 tisíc obyvatel a průměrná hustota je 112 obyvatel na 1 km². V kraji je 451 obcí, z toho 15 obcí s rozšířenou působností a 26 obcí s pověřeným obecním úřadem. Z celkového počtu obcí je 34 měst. Sídelním městem kraje je statutární město Pardubice.

V kraji se koncentruje průmysl, ale i komerční a veřejné služby. Průmyslová výroba má pestrou strukturu. Nejsilnější je všeobecné strojírenství, dále pak průmysl textilní, oděvní, kožedělný, nejvyšší podíl na celostátní produkci má průmysl chemický. Významný je ale i zemědělský sektor. Vždyť z celkové rozlohy kraje zaujímá zemědělská půda 60,75 %, lesy 29 % a vodní plochy 1,35 %. Ekonomickou prosperitu výrazně ovlivňuje to, že region protíná evropský železniční koridor. Využít lze i vodní a leteckou dopravu. Proto v poslední době zaznamenává kraj významný zájem zahraničních investorů, kteří využívají nabídek připravených průmyslových zón^[18].

7.2 Příjmy Pardubického kraje pro rok 2006

Příjmy Pardubického kraje jsou tvořeny vlastními příjmy (tj. příjmy daňové, nedaňové a kapitálové), dotacemi ze státního rozpočtu, Evropské unie, od obcí a státních účelových fondů.

Do roku 2005 byly nejvýznamnějším zdrojem financování kraje **dotace ze státního rozpočtu**. V současné době (a samozřejmě do budoucna) se podíl bude nadále významně snižovat z důvodu zásadního snížení objemu dotací na sociální služby. Vedle těchto dotací bude příjmem Pardubického kraje nadále dotace na výkon státní správy a na dobrovolné hasičské sbory obcí. Od roku 2005 se však postupně zvyšují dotace na projekty financované z fondů Evropské unie, které pro rok 2006 představují částku 342 mil. Kč.

Jak jsem již napsal výše, rozhodujícími vlastními příjmy Pardubického kraje jsou podíly na celostátním výnosu vybraných daní, které byly na kraje delegovány na základě

zákona č. 243/2000 Sb. zákona o rozpočtovém určení daní z přidané hodnoty ve výši 1 100 mil. Kč, dále daň z příjmů právnických osob ve výši 700 mil. Kč. Procentní podíl na celostátním výnosu sdílených daní pro Pardubický kraj činí v současnosti 5,55168%.

Nedaňové a kapitálové příjmy Pardubického kraje dosud představují cca 2,5% z celkových příjmů kraje, proto je jejich vliv na celkový vývoj příjmů rozpočtu zanedbatelný. Nedaňové příjmy Pardubického kraje především zahrnují příjmy z pronájmu nemovitého majetku, příjmy z úroků z bankovních účtů kraje, příjmy z plateb za odebrané množství podzemních vod, přijaté sankční platby a odvody příspěvkových organizací.

Kapitálové příjmy zahrnují příjmy z prodeje majetku Pardubického kraje.

7.3 Výdaje Pardubického kraje pro rok 2006

Výdaje Pardubického kraje jsou tvořeny běžnými výdaji a výdaji kapitálovými, výdaji na granty na kofinancování akcí spolufinancovaných z fondů Evropské unie. Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích se v tomto období pohybuje průměrně ve výši cca 27%

Tabulka 14, Struktura výdajů rozpočtu za rok 2005 a předpokládané výdaje za rok 2006

položka	Návrh rozpočtu 2005	Rozpočet 2005	Návrh rozpočtu 2006
Běžné výdaje	1 507 687	2 140 675	2 212 521
Kapitálové výdaje	355 788	544 317	903 496
Granty	30 000	40 900	40 800
Splátky jistin	30 000	30 000	91 000
Celkem	1 923 475	2 755 892	3 247 817

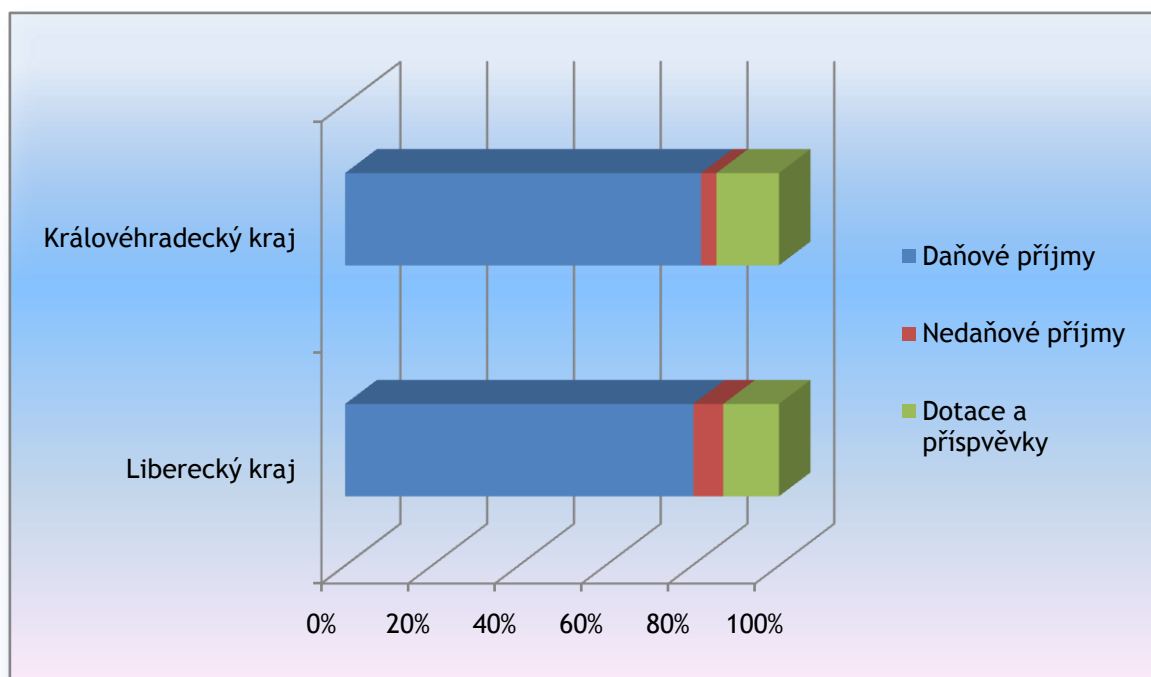
Zdroj: Závěrečný účet kraje za rok 2005 a schválený rozpočet Pardubického kraje pro rok 2006

8 Analýza rozpočtů Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje

8.1 Příjmy krajů

Struktura vybraných příjmů jednotlivých krajů odpovídá poměru jejich velikosti. Přes 80% (Liberecký kraj 85%, Královéhradecký 81%) z celkových příjmů, bez zahrnutí finančních prostředků ze státního rozpočtu určených na financování přímých nákladů předškolních zařízení, základních a středních škol, tvoří běžné neinvestiční příjmy (daňové a nedaňové). Přestože se jedná o relativně vysoké objemy finančních prostředků, které má kraj k dispozici a rozhoduje o nich resp. o jejich použití, výdaje na zřizovatelské činnosti (provoz krajem zřízených příspěvkových organizací), výdaje na dopravní obslužnost nebo výdaje na krytí část ztrát z provozu železniční osobní dopravy pohltí významnou část těchto „vlastních“ prostředků krajů. Těm zbývá na další rozvoj a obnovu majetku již jen nepoměrně malá část financí.

Graf 4, Srovnání Základních příjmů Královéhradeckého a Libereckého kraje

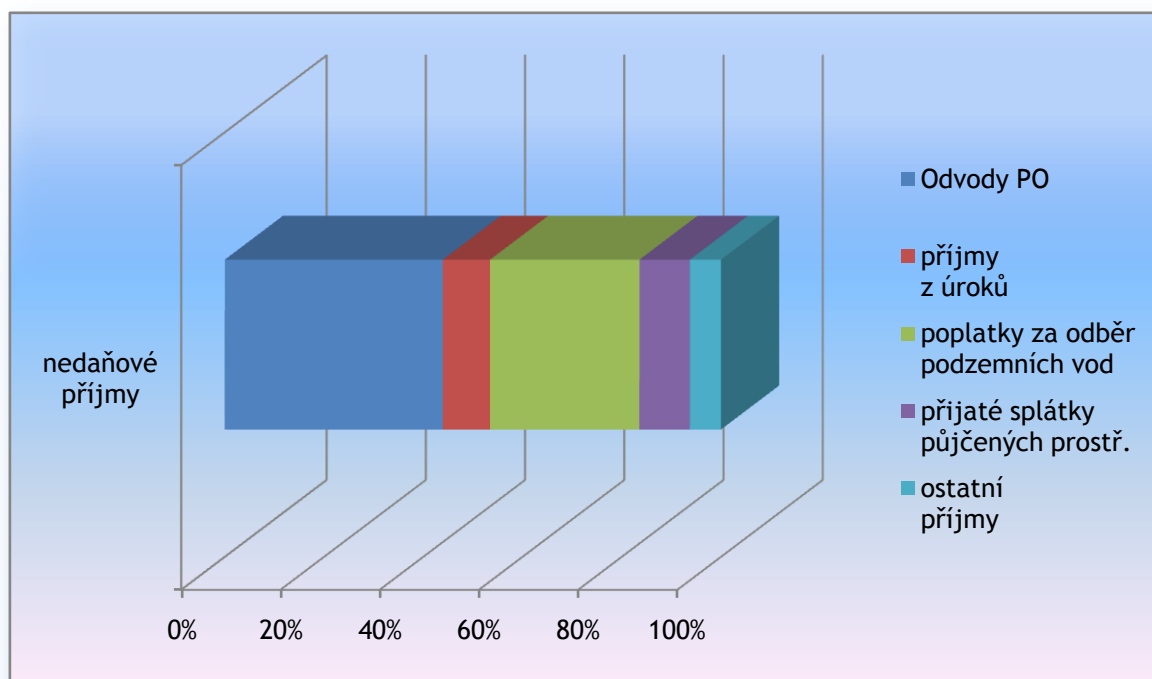

Zdroj: Vlastní tvorba na základě údajů z rozpočtů jednotlivých krajů

Z poměru je jasně patrná dominance daňových příjmů kraje. V grafu se samozřejmě neukázala položka kapitálové příjmy. Ty se totiž rovnají nule resp. Jsou rozpočtovány s nulovým objemem.

Z čeho se skládá modrý více než 80 procentní kvádr daňových příjmů? Z velké části (konkrétně z 95%) se jedná o podíl krajů na sdílených daních. Zbývajících 5% patří mezi nedaňové příjmy kraje, z kterých téměř polovina jde na odvody z investičních fondů příspěvkových organizací (resorty školství a mládeže, sociální péče, doprava, kultura, zdravotnictví). Druhou významnou položkou v nedaňových příjmech jsou poplatky za odběr podzemních vod.

Graf 5, Odhad nedaňových příjmů na rok 2006 Libereckého kraje

Zdroj: Vlastní tvorba na základě údajů z rozpočtů jednotlivých krajů

Podívejme se na srovnávací tabulku 15 Libereckého a Královéhradeckého kraje. Celkové daňové příjmy Libereckého kraje za rok 2005 jsou 1 908 072 tis. Kč a příjmy Královéhradeckého kraje činí 2 616 241 tis. Kč. Rozdíl v celkové částce je dán ze zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, konkrétně dle § 2 Daňové příjmy rozpočtů krajů,

kde je pro Liberecký kraj stanovený podíl na procentní části celostátního hrubého výnosu daně 4,681207% a pro Královéhradecký 6,442233% .

Tabulka 15, Srovnání daňových příjmů LK a KK za rok 2005

ukazatel	Liberecký kraj		Královéhradecký kraj	
	hodnota v tis.	%	hodnota v tis.	%
daň z přidané hodnoty	462 831	23,58%	1 120 277	58,74%
daň z příjmu fyzických osob	63 513	3,24%	35 482	1,86%
daň z příjmu fyzických osob z podnikání	25 828	1,32%	87 343	4,58%
daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti	549 079	27,97%	622 691	32,65%
daň z příjmů právnických osob	861 821	43,90%	750 448	39,35%
celkem	1 963 072	100%	1 907 072	100%

Zdroj: Vlastní tvorba na základě údajů z rozpočtů jednotlivých krajů

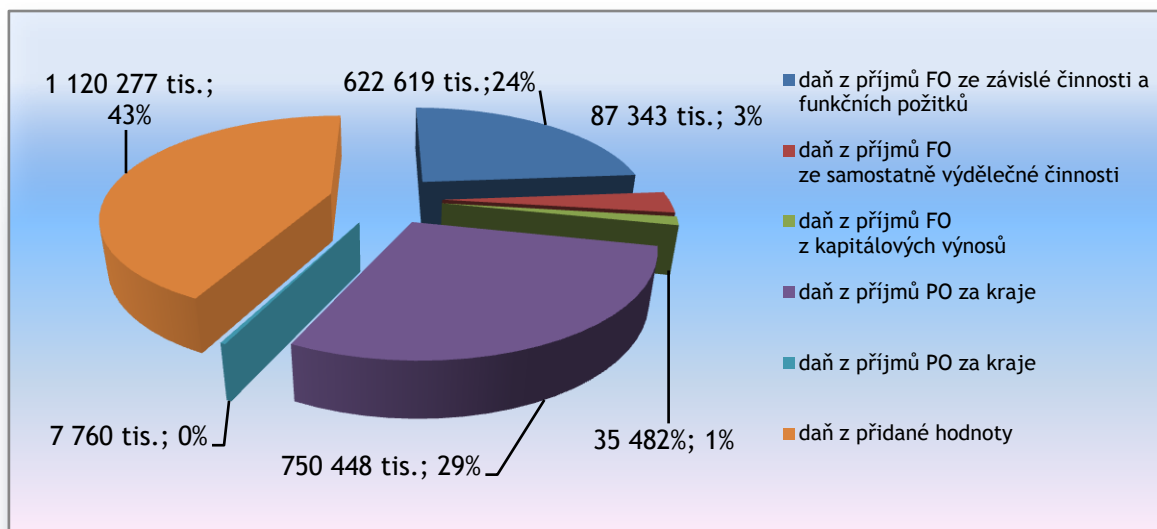
Daňové příjmy tvoří více než 90% běžných příjmů rozpočtu jednotlivých krajů.

Dělí se na:

- daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků
- daň z příjmů fyzických osob ze samostatně výdělečné činnosti
- daň z příjmů fyzických osob z kapitálových výnosů
- daň z příjmů právnických osob
- daň z příjmů právnických osob za kraje
- daň z přidané hodnoty

Největší položku příjmů tvoří daň z přidané hodnoty a daně z příjmů právnických osob a fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků.

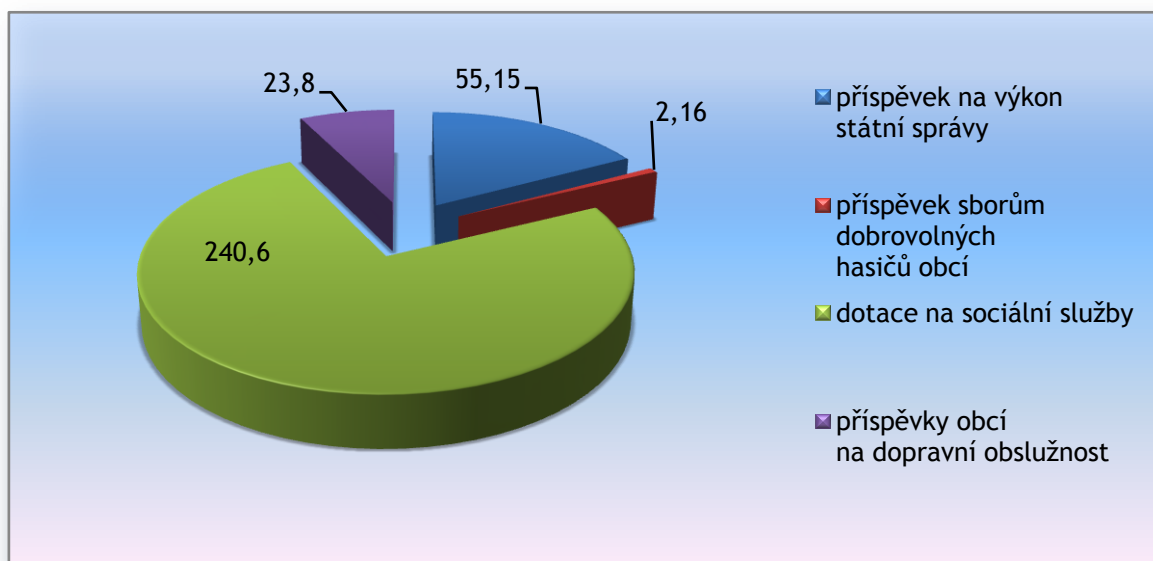
Graf 5, Odhad nedaňových příjmů na rok 2006 Libereckého kraje

Zdroj: Vlastní tvorba na základě údajů z rozpočtů jednotlivých krajů

Poslední částí příjmů jsou dotace. Jedná se o běžné (neinvestiční) dotace a příspěvky. Ty se dělí do dvou skupin. První dotace jsou dle zákona o státním rozpočtu (příspěvek na výkon státní správy, příspěvek sborům dobrovolných hasičů obcí, dotace na sociální služby) a druhou skupinou jsou příspěvky z jiných rozpočtů (příspěvky obcí na dopravní obslužnost).

Graf 6, Návrh podílu dotací a příspěvků Libereckého kraje pro rok 2006

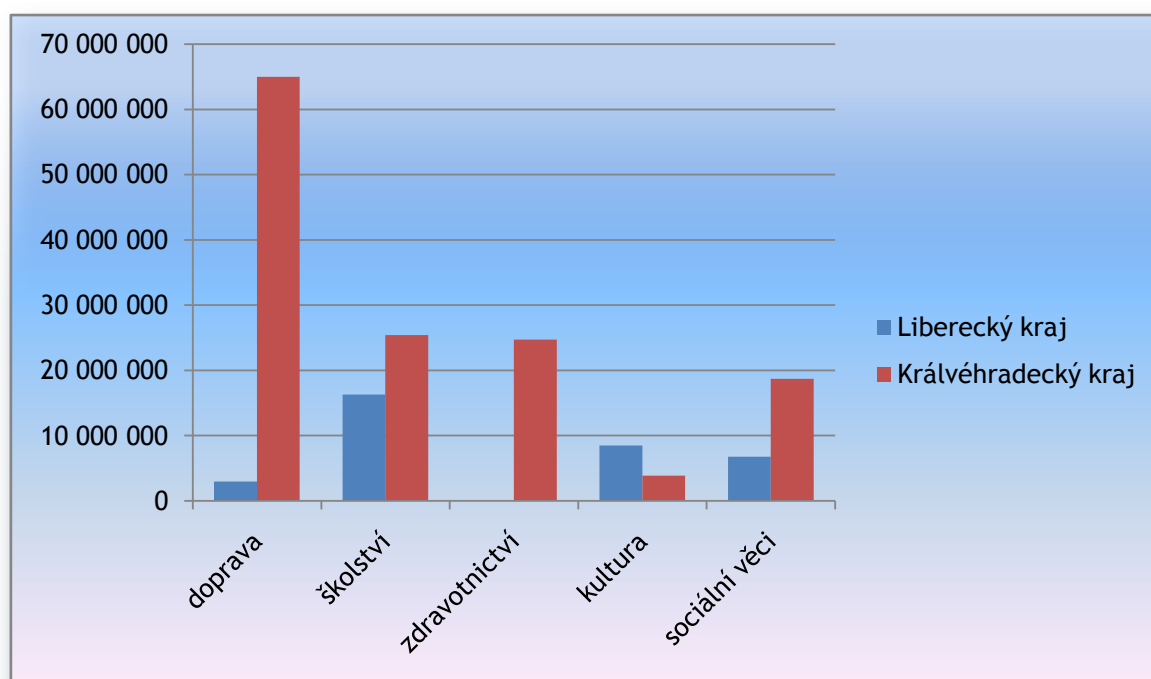

Zdroj: Návrh rozpočtu Libereckého kraje pro rok 2006

Zajímavým srovnávacím ukazatelem, kde se velmi liší nedaňové příjmy Libereckého kraje a Královéhradeckého kraje jsou zřizovatelem nařízené odvody z investičních fondů PO (příspěvkové organizace). Částka 137 771 000 Kč, kterou obdrží Královéhradecký kraj je 4x větší než u Libereckého kraje.

Nejvýraznější rozdíl nalezneme v oblasti dopravy. Zajímavá je také nulová položka v kapitole zdravotnictví u Libereckého kraje. Na druhou stranu o něco větší částku objevíme u kapitoly kultura a cestovní ruch.

Graf 7, Porovnání odvodů z investičních fondů příspěvkových organizací (v tis.) pro rok 2006 Královéhradeckého a Libereckého kraje

Zdroj: Vlastní tvorba na základě údajů z rozpočtů jednotlivých krajů

Tabulka 16, doplňující údaje ke grafu 7

Odvody z investičních fondů		
Položka	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj
doprava	3 000 000	65 000 000
školství	16 300 000	25 421 000
zdravotnictví	0	24 730 000
kultura	8 500 000	3 890 000
sociální věci	6 800 000	18 730 000

Zdroj: Rozpočty jednotlivých krajů

Ukázkou toho, jak lze jen velmi těžce srovnávat jednotlivé rozpočty krajů je tabulka o přijatých dotacích. Každý kraj do jednotlivých tabulek některé příjmy a výdaje neuvádí, resp. jsou díky odlišnému pojetí buď nazvány jinak, nebo figurují v jiné sekci. Díky tomu tak může vzniknout situace, kdy v jedné tabulce je uvedena u přehledu příjmů Královéhradeckého kraje částka 3 152 286 tis. Kč a v druhé tabulce 7 510 777 tis. Kč. Součástí této zvýšené částky jsou totiž neinvestiční dotace ze státního rozpočtu. Ty Liberecký kraj ani Pardubický kraj v návrhu rozpočtu na rozdíl od královéhradeckého kraje předem nenarozpočtovává.

Tabulka 17, Přehled o přijatých dotacích ze SR v roce 2005 (v tis. Kč)

Přijaté dotace ze SR v roce 2005		
položka	hodnota	%
Dotace v rámci souhrn. Dotačního vztahu	403 963	8,93%
Všeobecná pokladní správa	11 034	0,24%
Operace státních finančních aktiv	3 000	0,07%
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 821 288	84,43%
Ministerstvo práce a sociálních věcí	68 350	1,51%
Národní fond	2 366	0,05%
Ministerstvo kultury	81 222	1,79%
Ministerstvo zdravotnictví	1 094	0,02%
Ministerstvo životního prostředí	9 756	0,22%
Ministerstvo pro místní rozvoj	297	0,01%
Ministerstvo průmyslu a obchodu	68 486	1,51%
Státní fond životního prostředí	239	0,01%
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	15	0,00%
Státní fond dopravní infrastruktury	54 386	1,20%
Úřad práce	469	0,01%
Celkem	4 525 965	100,00%

Zdroj: Návrh rozpočtu Královéhradeckého kraje pro rok 2006

8.2 Výdaje krajů

Srovnání výdajů Libereckého a Královéhradeckého kraje je velmi komplikované. Bohužel obě organizace používají jinou metodiku tvorby rozpočtu.

Liberecký kraj rozděluje specifické výdajové ukazatele do kapitol dle „věcného“ zaměření (např. Zastupitelstvo, Krajský úřad, Příspěvkové organizace, působnosti, Všeobecná pokladní správa, Kapitálové výdaje, atd.). V těchto kapitolách jsou následně zahrnuty jednotlivé výdaje jednotlivých odborů (školsví, doprava, atd..)

Naopak Královéhradecký kraj vytváří strukturu rozpočtu zcela opačně. Jako kapitoly používá odbory jako například dopravu, cestovní ruch, školsví, zdravotnictví, kulturu, apod. A tyto kapitoly až následně člení dle „věcného“ zaměření na příspěvkové organizace, granty, investiční, neinvestiční dotace, atd.

8.2.1 Ukázka specifický výdajů Libereckého kraje v roce 2006

910 - Zastupitelstvo	18, 65 mil. Kč
911 - Krajský úřad	170, 80 mil. Kč
913 - Příspěvkové organizace	1 032, 94 mil. Kč
914 - Působnosti	514, 50 mil. Kč
919 - Všeobecná pokladní správa	22, 32 mil. Kč
920 - Kapitálové výdaje	229, 28 mil. Kč
923 - Spolufinancování EU	107, 48 mil. Kč
925 - Sociální fond kraje	2, 12 mil. Kč
930 - Fond investic kraje	79, 31 mil. Kč
931 - Krizový fond kraje	0, 00 mil. Kč
932 - Fond ochrany vod kraje	23, 70 mil. Kč
933 - Fond požární ochrany	10, 00 mil. Kč
935 - Grantový fond kraje	20, 35 mil. Kč
Celkem	2 231, 45 mil. Kč

8.2.2 Ukázka specifických ukazatelů Královéhradeckého kraje v roce 2006

Třída 5 - běžné výdaje

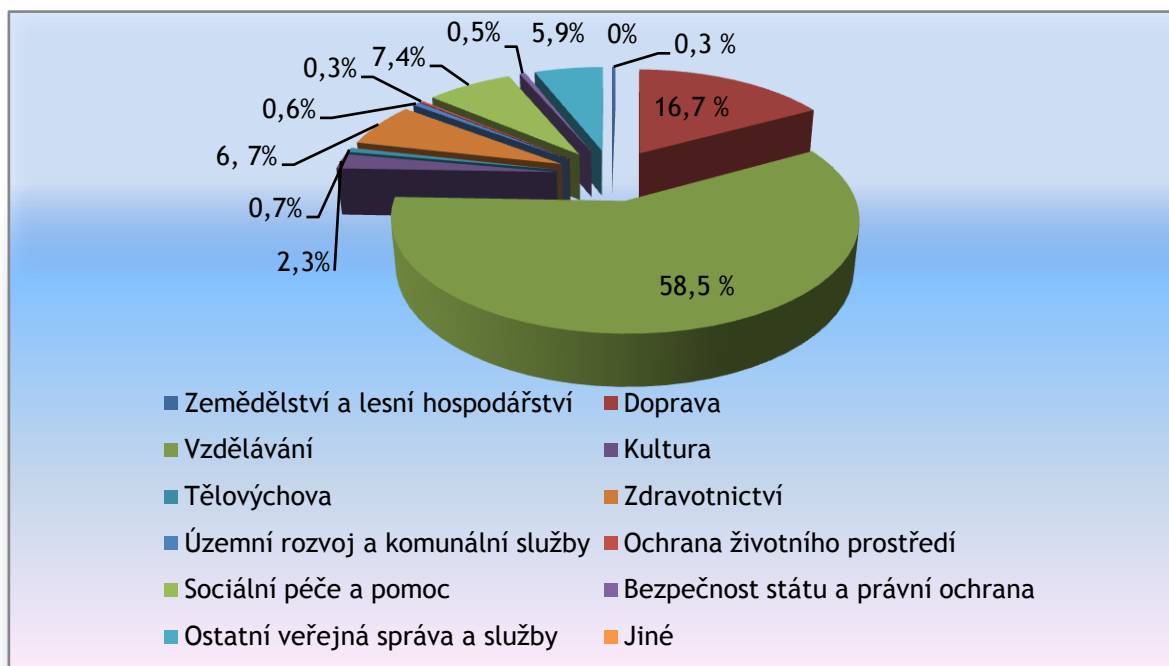
Kap. 18 - zastupitelstvo kraje	39, 58 mil. Kč
Kap. 19 - činnost krajského úřadu	188, 87 mil. Kč
Kap. 02 - životní prostředí a zemědělství	95, 21 mil. Kč
Kap. 10 - doprava	997, 42 mil. Kč
Kap. 11 - cestovní ruch	9, 70 mil. Kč
Kap. 12 - správa majetku kraje	27, 88 mil. Kč
Kap. 13 - evropská integrace	3, 70 mil. Kč
Kap. 14 - školství	336, 06 mil. Kč
Kap. 15 - zdravotnictví	294, 97 mil. Kč
Kap. 16 - kultura	126, 33 mil. Kč
Kap. 17 - příspěvek pro sbory hasičů	4, 40 mil. Kč
Kap. 28 - sociální věci	357, 91 mil. Kč
Kap. 40 - územní plánování a regionální rozvoj	46, 80 mil. Kč
Kap. 41 - rezerva a ost.výd.netýk.se jednotliv.odd.	87, 44 mil. Kč

Třída 6 - kapitálové výdaje

Kap. 02 - životní prostředí a zemědělství	35, 00 mil. Kč
Kap. 12 - správa majetku kraje - AC	90, 00 mil. Kč
Kap. 40 - územní plánování a regionální rozvoj	14, 49 mil. Kč

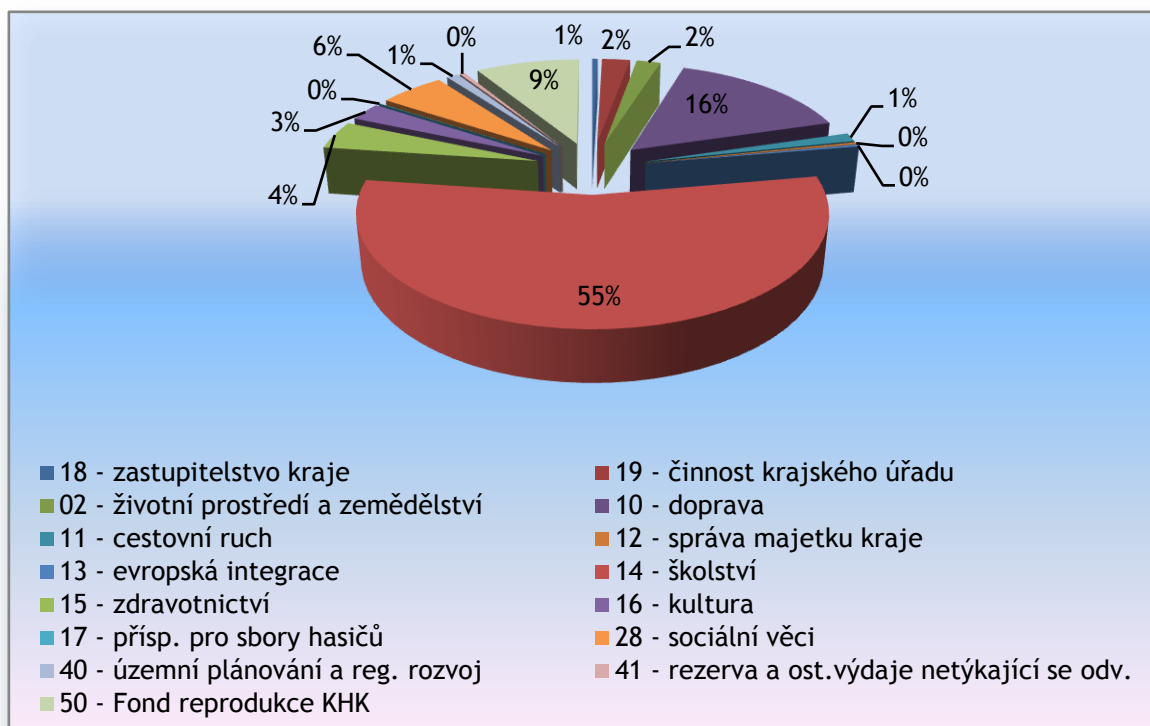
Celkem **3 440, 80 mil. Kč**

Graf 8, Struktura výdajů Libereckého kraje za rok 2005 z hlediska odvětví

Zdroj: Rozpočet Libereckého kraje za rok 2005

Graf 9, Struktura výdajů Královéhradeckého kraje za rok 2005 z hlediska odvětví

Zdroj: Rozpočet Královéhradeckého kraje za rok 2005

Jak je vidět z obou grafů, je opravdu velice složité srovnávat strukturu výdajů. Každý krajský úřad má jiné odbory, jinou strukturu výdajů. Například Liberecký kraj neuvádí v tabulce výdaje na evropskou integraci, položky životní prostředí a zemědělství rozděluje.

Celkově ale můžeme vidět, že nejvíce peněz „spolkne“ kapitola školství. Jedná se ale především o platy učitelům, které navyšují tuto položku tak výrazným rozdílem proti ostatním kapitolám. Logicky druhou největší položkou u obou krajů je doprava. Celkově je struktura výdajů u obou krajů velmi podobná a rozdíly u ostatních položek jsou v řádech jednotek procent.

8.3 Zhodnocení analýzy srovnání krajských rozpočtu

Královéhradecký kraj má poměrově rozpočet navýšený díky tomu, že je proti Libereckému kraji větší. Příjmy i výdaje většinou odpovídají poměrně k velikosti daných regionů. Rozdíly nastávají pouze ve specifických oblastech jednotlivých regionů. Královéhradecký kraj investuje ve výdajích téměř o polovinu více do oblasti zemědělství a životního prostředí. Liberecký kraj zase větší díl svých peněz investuje do cestovního ruchu. Královéhradecký kraj také o něco více než poměrnou částku investuje do dopravy a zdravotnictví, Liberecký kraj investuje zase téměř o 100 milionů do školství více než sousední kraj. V globálním pohledu se však poměry příjmů a výdajů příliš neodlišují. Výrazným aspektem, který zasahuje do čísel jednotlivých rozpočtů, jsou příjmy z Evropské unie.

Díky nekompatibilitě metodik sestavování rozpočtů lze poměrně snadno srovnat pouze závazné ukazatele a specifické ukazatele příjmů jednotlivých rozpočtů. Především výdajová část obou rozpočtů je fakticky neporovnatelná. Liberecký i Královéhradecký kraj rozebírají výdaje přesně opačnou filozofií. Dalším aspektem, který ovlivnil analýzu, je i spojování a dělení jednotlivých odborů. Například Liberecký kraj má cestovní ruch společný s kulturou a památkovou péčí. Oproti tomu Královéhradecký kraj dle své metodiky cestovní ruch a kulturu rozděluje do dvou samostatných kapitol.

Obdobná situace s nekompatibilitou rozpočtů je i mezi Libereckým a Pardubickým krajem. Princip sestavování rozpočtu u Pardubického kraje je založen na

stejných principech Královéhradeckého kraje. Navíc do odhadu příjmů zahrnuji i příjmy z Evropské unie. Liberecký kraj příjmy z Evropské unie uvádí až v upraveném rozpočtu dle skutečnosti, který je součástí závěrečného účtu kraje. Ten je předkládán zpravidla zastupitelstvu na konci prvního pololetí následujícího rozpočtového roku.

9 Vládní kraj Drážďany

9.1 Základní údaje o rozdělení Spolkové republiky Německo

Spolková republika Německo je spolkovým státem, přičemž státem je spolek i spolkové země. Je zároveň členem Evropské unie. Hlavním městem spolkové republiky Německo je Berlín. Spolkovou republiku Německo tvoří 16 spolkových zemí, kterými jsou:

- Schleswig - Holstein
- Hamburg
- Niedersachsen
- Bremen
- Nordrhein - Westfalen
- Hessen
- Rheinland - Pfalz
- Bafem - Württemberg
- Bayern
- Saarland
- Berlin
- Mercklenburg - Vorpommern
- Brandenburg
- Sachsen - Anhalt
- Thüringen
- Sachsen

9.2 Základní informace o svobodném státu Sasko

Hlavním městem Svobodného státu Sasko jsou Drážďany. Počet obyvatel je 4 425 581 (rok 2000), kteří obývají rozlohu 18 413 km². Hustota obyvatelstva je 240 obyvatel na 1 km². Sousedními zeměmi Svobodného státu Saska jsou Česká republika, Polsko, Thüringen, Brandenburg, Sachse-Anhalt, Bayern. Stát je málo nábožensky založený. Převažuje evangelické náboženství (23,2%), následuje katolické se 4,4%.

Svobodný stát Sasko je rozdělen na 3 vládní kraje a každý vládní kraj zahrnuje okresy nebo města. Vládní kraje jsou Dresden, Leipzig, Chemnitz. Území Svobodného státu Sasko je rozděleno na 7 měst bez okresní příslušnosti (Chemnitz, Dresden, Görlitz, Hoyerswerda, Leipzig, Plauen, Zwickau) a 22 okresů. Vládní kraj Drážďany se skládá z 8 okresů a má 3 velká města, Vládní kraj Leipzig má 5 okresů a 1 město, Vládní kraj Chemnitz má 9 okresů a 3 města^[24].

Vládní kraje jsou správní jednotky zemské správy vyššího stupně (střední stupeň) nadřazené různým ministeriím. Vládní kraje nemají vlastní právní subjektivitu. Úřady všeobecné státní správy středního stupně jsou vládní prezidia. Pro každý vládní kraj existuje jedno vládní prezidium. Vládní kraje nejsou nositeli komunální samosprávy. Vládní prezidia nejsou orgány vládního kraje, nýbrž úřady Svobodného státu Sasko. Vládní prezidia přijímají úkoly od různých státních ministerstev a koordinují tak správní činnost státu na správní úrovni vládního kraje. Vládní prezidia jsou často odvolacími úřady v oblasti (státních) úkolů na základě pokynů. Dále zastupují Svobodný stát Sasko při soudních řízeních správních soudů. Představitelé prezidií - krajští vládní prezidenti - jsou jmenováni ministrem vnitra.

Nejvyšší státní orgány na úrovni Svobodného státu Sasko jsou:

Zemský sněm (zemský parlament) - je voleným zástupcem lidu země. Skládá se zpravidla ze 120 poslanců a je volen na dobu pěti let.

Vláda státu - je nejvyšší výkonnou mocí. Skládá se z ministerského předsedy a ministrů států. Dalšími členy vlády mohou být zvolení státní tajemníci. Ministerský předseda je volen tajným hlasováním většinou členů zemského sněmu. Povolává a odvolává státní ministry a státní tajemníky. Ministerský předseda zastupuje navenek Svobodný stát Sasko. Uzavírání státních smluv musí být odsouhlaseno vládou státu a zemským sněmem.

Ústavní soudní dvůr - Má své sídlo v Lipsku. Jeho základní funkcí je ochrana saské ústavy. Skládá se z pěti soudců z povolání a čtyř dalších členů, přičemž jeden z pěti soudců z povolání soudnímu dvoru předsedá.

V porovnání s Libereckým krajem je hlavní rozdíl v tom, že v České republice má právní subjektivitu samospráva vedená hejtmánem a krajský úřad, který vykonává výkon státní správy, ji nemá. Krajský úřad Libereckého kraje, vedený ředitelem krajského úřadu je na úrovni prezidia Vládního kraje Drážďany, který je, jak je výše uvedeno prodlouženou rukou státu i s právní subjektivitou.

9.3 Rozpočtová soustava Vládního prezidia Drážďany - rok 2006

Systém veřejných rozpočtů SRN se skládá ze spolkového rozpočtu (státní rozpočet), rozpočtů jednotlivých spolkových zemí a rozpočtů obcí. K tomuto systému přistupují ještě zvláštní rozpočty spolkových aktiv, například vyrovnávací fondy, podíly na EU, Fond neměcké jednoty, rozpočet DB, fond odškodnění, atd. Příjmy rozpočtu SRN jsou ve výši 228,4 mld. EUR. Zadluženost země je na 66% HDP.

Rozpočet vládního prezidia Drážďany se dělí na **věcný a personální rozpočet**, který představuje takové výdaje, které zajišťují bezprostřední fungování Vládního prezidia Drážďany. K rozpočtům krajů v ČR se dají charakterizovat jako běžné (neinvestiční výdaje). A dále na **podpůrný rozpočet**, který zahrnuje ty prostředky, které spravuje Vládní prezidium Drážďany pro Svobodný stát Sasko a vyplácí je v rámci různých podpůrných programů na základě prozkoumání žádosti příjemcům příspěvku.

Tabulka 18, Rozpočet Vládního prezidia Drážďany za rok 2006 (v tis. EUR)

položka		částka
věcný rozpočet		3 650,00
personální rozpočet		34 700,00
podpůrný rozpočet		
z toho	schválená podpora	586 323, 86
	vyplacená podpora	446 187, 74

[1] Zdroj: Freistaat Sachsen. Haushaltsplan 2006

Srovnání s Libereckým krajem není možné, protože oba rozpočty fungují na zcela odlišných principech. Rozpočet vládního kraje Drážďany se nejvíce podobá financování bývalých okresních úřadů.

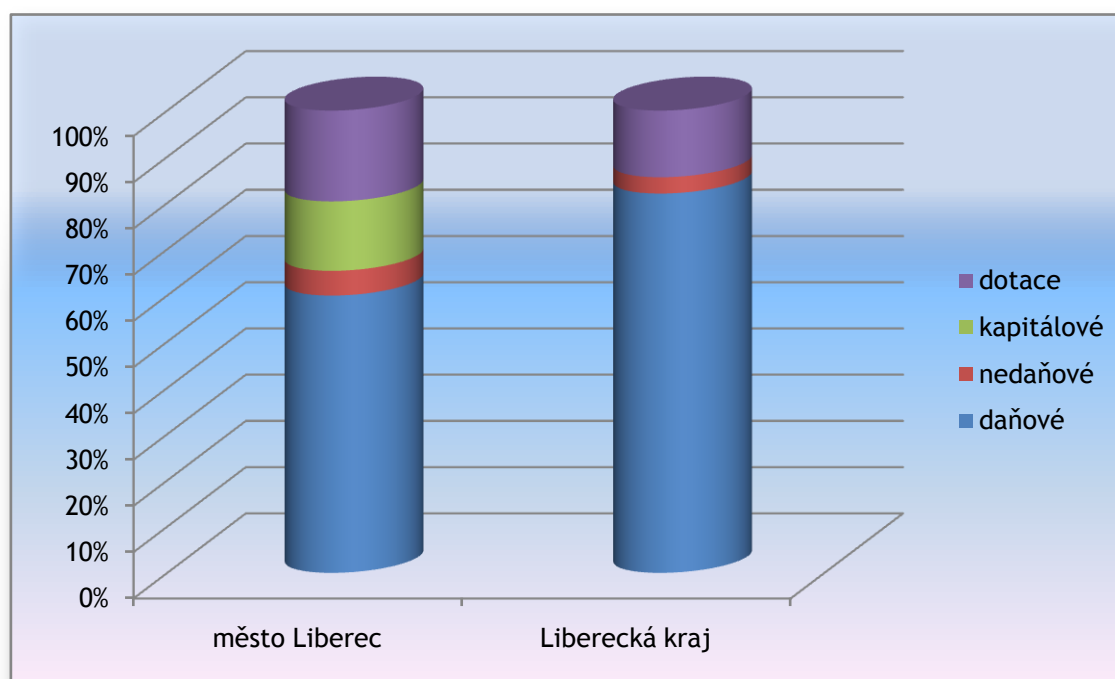
10 Rozpočet Statutárního města Liberec pro rok 2007

V celé práci se zabýváme pouze rozpočty krajů, jejich strukturou, velikostí a principy při tvorbě takového rozpočtu. Jak moc se ale liší např. rozpočet Libereckého kraje v porovnání s jeho největším městským centrem Libereckého kraje, kterým je Statutární město Liberec.

10.1 Příjmy rozpočtu statutárního města Liberec 2006

Příjmy statutárního města Liberec mají s krajem identickou strukturu. I ty se dělí na daňové, nedaňové, kapitálové a dotace.

Graf 10, Porovnání struktury příjmů města Liberec a LK pro rok 2006

Zdroj: Návrh rozpočtu města Liberec 2007 a návrh rozpočtu LK pro rok 2006

Z grafu je na první pohled patrná absence kapitálových výdajů Libereckého kraje (ta se rovná nule). Důvodem této absence je, že Liberecký kraj kapitálové příjmy nezahrnuje do rozpočtu na příští rok. Plnění kapitálových příjmů odpovídá skutečnosti daného roku.

Tabulka 19, Srovnání příjmů města Liberec a Libereckého kraje v číslech

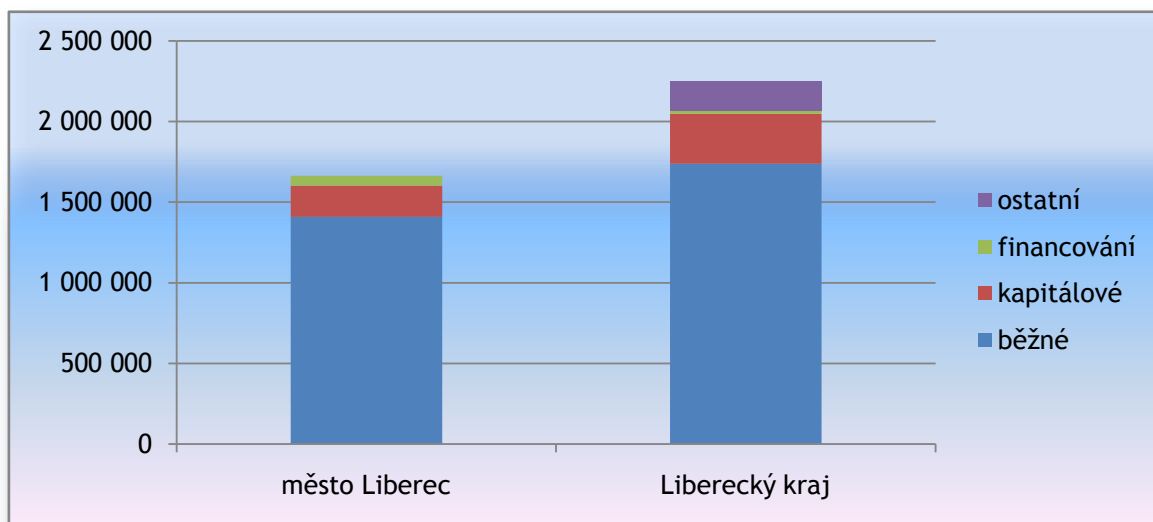
	město Liberec	Liberecký kraj
daňové příjmy	998 500	1 831 000
nedaňové příjmy	89 085	78 740
kapitálové příjmy	249 790	0
dotace	327 010	321 710

Zdroj: Návrh rozpočtu města Liberec 2007 a návrh rozpočtu LK pro rok 2006

10.2 Výdaje rozpočtu statutárního města Liberec 2006

Výdaje statutárního města Liberec jsou také členěny na kapitálové a běžné + financování. Celková částka výdajů je 1 664 565 tis. Kč. Srovnání výdajů města s krajským rozpočtem Libereckého kraje není jednoduché. Liberecký kraj má podrobnější a složitější strukturu závazných výdajů. Mezi běžné a provozní výdaje patří zastupitelstvo, krajský úřad, příspěvkové organizace, působnosti kraje a přiděl do sociálního fondu kraje. Čisté kapitálové výdaje ještě obsahují i přiděl do fondu investic kraje. Následně máme smíšené položky (kapitálové i běžné). Mezi ty patří Spolufinancování EU, přiděl do fondu ochrany vod kraje, přiděl do fondu požární ochrany kraje a přiděl do grantového fondu kraje. V grafu je budu značit jako ostatní položky. Poměr jednotlivých výdajů je následující:

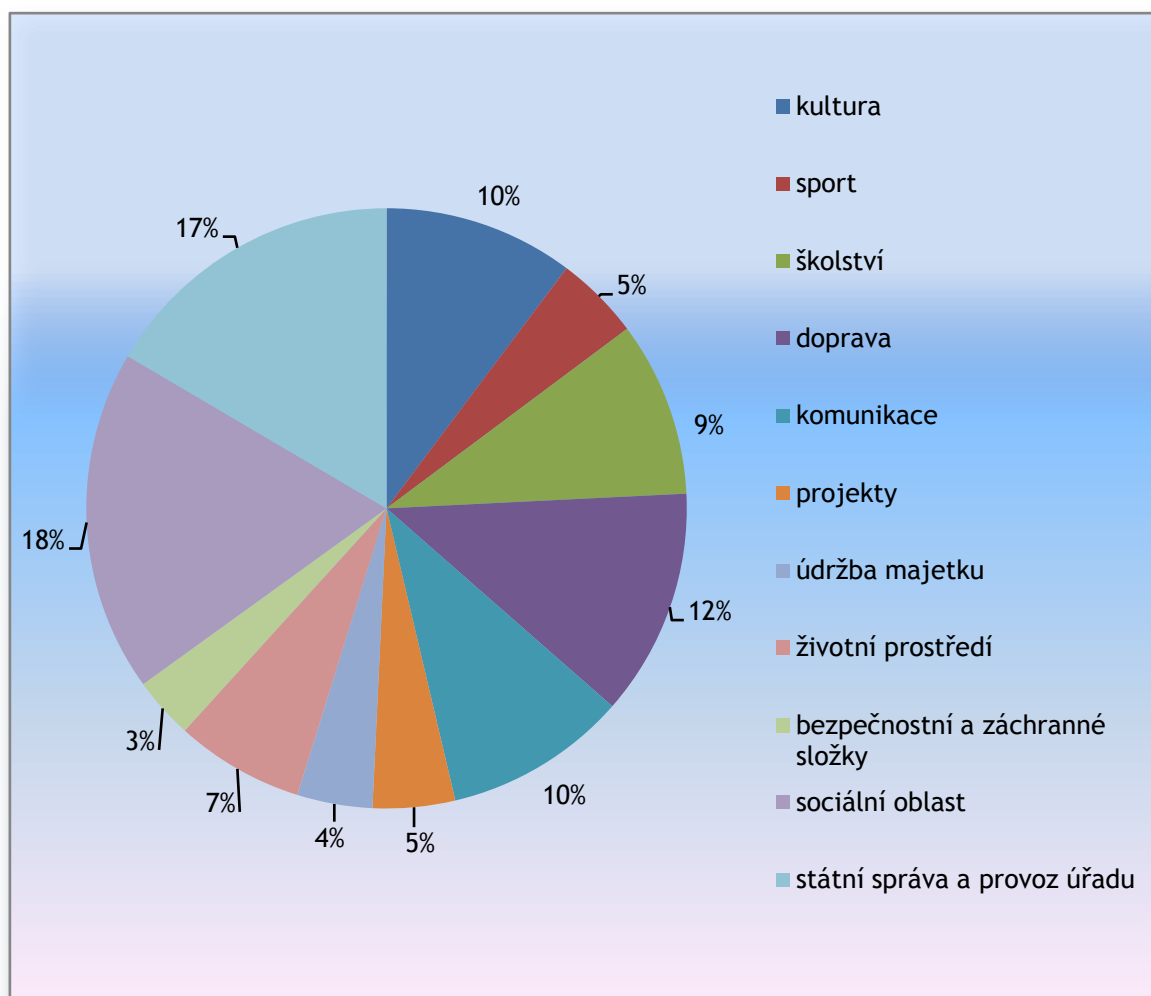
Graf 11, Porovnání výdajů města Liberec a Libereckého kraje v roce 2006

Zdroj: Návrh rozpočtu města Liberec 2007 a návrh rozpočtu LK pro rok 2006

Z grafu je patrné, že poměr jednotlivých kapitol je přibližně stejný. Liberecký kraj má poněkud složitější základní členění a strukturu. Mezi nejvýznamnější investice roku 2007 pro statutární město Liberec budou patřit přípravné práce na MS 2009 (35 534 tis.), a dále stojí za zmínku ještě regenerace sídliště Rochlice (10 300 tis.).

Graf 12, Struktura výdajů rozpočtu 2007 statutárního města Liberec

Zdroj: Návrh rozpočtu statutárního města Liberec pro rok 2007

11 Evropské fondy jako alternativní zdroj příjmů do rozpočtů jednotlivých krajů

Regionální politika Evropské unie, nazývaná též politika hospodářské a sociální soudržnosti (HSS), je odrazem principu solidarity uvnitř Evropské unie, kdy bohatší státy přispívají na rozvoj chudších států a regionů, aby se zvýšila kvalita života obyvatel celé Evropské unie.

Každý členský stát EU má za sebou samostatný vývoj územněsprávního členění respektujícího přirozené potřeby státní správy a obyvatel. Z toho důvodu existuje v Evropské unii 27 různých systémů správního členění, což omezuje možnosti vzájemného statistického a ekonomického srovnávání regionů pro účely politiky HSS.

Pro statistické monitorování a analýzy ekonomické a sociální situace v regionech byla proto v roce 1988 zavedena jednotná nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS). Na jejím základě jsou dle počtu obyvatel definovány tři hlavní úrovně regionálního členění území:

Tabulka 20, Regionální členění území dle pravidel EU

Regionální členění území		
úroveň	doporučený minimální	doporučený maximální počet obyvatel
NUTS I	3 000 000	7 000 000
NUTS II	800 000	3 000 000
NUTS III	150 000	800 000

Zdroj: www.strukturalnifondy.cz

Česká republika byla historicky tradičně dělena na kraje odpovídající úrovni NUTS III, avšak kvůli vstupu do Evropské unie musela zavést mezi stát a kraje ještě jeden stupeň členění odpovídající úrovni NUTS II: regiony soudržnosti. Právě na úrovni NUTS II je totiž směřována podpora z fondů EU v cíli Konvergence a částečně též Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Liberecký kraj tvoří NUTS II Severovýchod spolu s Královéhradeckým a Pardubickým krajem.

Kromě tří úrovní NUTS ještě existují dvě nižší úrovně územněsprávního statistického členění, které však již nejsou určující pro rozdělení prostředků z fondů EU. Jedná se o tzv. místní administrativní jednotky (LAU).

11.1 Fondy EU

Politika HSS je naplňována prostřednictvím strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

Strukturální fondy (SF) jsou určeny pro chudší nebo jinak znevýhodněné regiony (např. venkovské a problémové městské oblasti, upadající průmyslové oblasti, oblasti s geografickým nebo přírodním znevýhodněním, jako například ostrovy, hornaté oblasti, řídce osídlené oblasti a pohraniční regiony). Pro podporu těchto regionů existují dva strukturální fondy:

Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF): podporovány jsou investiční (infrastrukturní) projekty, jako např. výstavba silnic a železnic, odstraňování ekologických zátěží, budování stokových systémů, výstavby poldrů a úpravy koryt řek, podpora inovačního potenciálu podnikatelů, podpora začínajícím podnikatelům, rozvoj a obnova sportovních areálů využitelných pro cestovní ruch, rekonstrukce kulturních památek, využívání obnovitelných zdrojů energie, výsadba regenerační zeleně, ekologické a energeticky efektivní sanace bytových domů, výstavba či oprava infrastruktury pro poskytování zdravotní péče, investice do dopravní a technické infrastruktury průmyslových zón, zavádění služeb elektronické veřejné správy, posilování spolupráce podnikatelů v příhraničních regionech, modernizace systému krizového managementu apod.

Evropský sociální fond (ESF): podporovány jsou neinvestiční (neinfrastrukturní) projekty, jako např. rekvalifikace nezaměstnaných, speciální programy pro osoby se zdravotním postižením, děti, mládež etnické menšiny a další znevýhodněné skupiny obyvatel, tvorba inovativních vzdělávacích programů pro zaměstnance, podpora začínajícím OSVČ, rozvoj institucí služeb zaměstnanosti, rozvoj vzdělávacích programů včetně distančních forem vzdělávání, zlepšování podmínek pro využívání ICT pro žáky i učitele, zvyšování kompetencí řídicích pracovníků škol a školských zařízení v oblasti

řízení a personální politiky, zavádění a modernizace kombinované a distanční formy studia, stáže studentů, pedagogů a vědeckých pracovníků v soukromém a veřejném sektoru apod.

Fond soudržnosti (FS) je na rozdíl od strukturálních fondů určený na podporu rozvoje chudších států, nikoli regionů. Podobně jako u ERDF jsou z něj podporovány investiční (infrastrukturní) projekty, avšak jen se zaměřením na dopravní infrastrukturu většího rozsahu (dálnice a silnice I. třídy, železnice, vodní doprava, řízení silniční, železniční, říční, námořní a letecké dopravy) a ochranu životního prostředí.

Cíle regionální politiky

V období 2007-2013 sleduje regionální politika tři cíle, k jejichž dosažení má v evropském střednědobém rozpočtovém rámci (tzv. finanční perspektiva) prostřednictvím strukturálních fondů Fondu soudržnosti vyčleněno 308 041 000 000 € (přibližně 8 686,8 mld. Kč):

Cíl Konvergence: podpora hospodářského a sociálního rozvoje regionů na úrovni NUTS II s hrubým domácím produktem (HDP) na obyvatele nižším než 75 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Dále jsou k čerpání z tohoto cíle způsobilé státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) na obyvatele je nižší než 90 % průměru tohoto ukazatele pro celou Evropskou unii. Tento cíl je financovaný z ERDF, ESF a FS a v České republice pod něj spadají všechny regiony soudržnosti s výjimkou HL. m. Prahy.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost: podpora regionů na úrovni NUTS II nebo NUTS I, které přesahují limitní ukazatele pro zařazení do cíle Konvergence. Tento cíl je financovaný z ERDF a ESF a v České republice pod něj spadá HL. m. Praha.

Cíl Evropská územní spolupráce: podpora přeshraniční spolupráce regionů na úrovni NUTS III nacházejících se podél všech vnitřních a některých vnějších pozemních hranic a všech regionů úrovně NUTS III podél námořních hranic, které jsou od sebe obecně vzdáleny nejvýše 150 kilometrů. Dále je podporována meziregionální a nadnárodní spolupráce regionů. Tento cíl je financovaný z ERDF a v České republice pod něj spadají všechny regiony.

11.2 Nové plánovací období 2007 - 2013

V období 2007-2013 se České republice nabízí až 26,69 mld. €, přibližně 752,70 mld. Kč, které může čerpat z fondů EU. O tyto peníze se budou samozřejmě ucházet také regiony v rámci NUTS II Severovýchod. Pro úspěšné čerpání musí Český stát, kraje nebo přidat navíc přibližně 132,83 mld. Kč z národních zdrojů na spolufinancování projektů, jelikož Evropská unie financuje maximálně 85 % způsobilých výdajů.

Česká republika dále musí mít připravenou soustavu programových dokumentů a nezbytné institucionální zajištění. Především však musí existovat dostatečné množství kvalitních projektů, bez nichž by ani při splnění všech výše zmíněných předpokladů Česká republika, potažmo Liberecký kraj, nemuseli z nabízené částky vyčerpat ani euro.

Realizace politiky hospodářské a sociální soudržnosti (HSS) se řídí principem programování, kdy projekty nejsou k financování vybírány nahodile, ale podle toho, zda pomáhají odstraňovat problémy identifikované ve strategických dokumentech.

Operační programy. V soustavě programových dokumentů jsou pro žadatele a realizátory projektů nejdůležitějšími dokumenty právě operační programy (OP), které jsou tematicky a regionálně vymezené a specifikují cíle, kterých chtějí pomocí realizovaných projektů dosáhnout.

Tabulka 21, Předběžný přehled programů a alokací na jednotlivé programy pro ČR pro období let 2007 - 2013

Programy v cíli konvergence		
operační program	tis. EUR	%
OP podnikání a inovace	3 041 300	11,75
OP výzkum a vývoj pro inovace	2 070 700	8,00
OP LZ a zaměstnanost	1 811 800	7,00
OP vzdělávání pro konkurenceschopnost	1 811 800	7,00
OP životní prostředí	4 917 900	19,00
OP doprava	5 759 100	22,25
Integrovaný operační program	1 553 000	6,00
Regionální operační programy	4 659 000	18,00
OP technická pomoc	258 800	1,00
Celkem	25 883 400	100,00
Programy v cíli regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost		
Operační program	tis. EUR	%
OP Praha adaptabilita	121 100	29,10
OP Praha konkurenceschopnost	294 900	70,90
Celkem	416 000	100,00
Programy v cíli Evropské územní spolupráce		
Operační program	tis. EUR	%
OP přeshraniční spolupráce	351 600	90,37
OP nadnárodní spolupráce	37 500	9,63
OP mezinárodní spolupráce	-	-
Celkem	389 100	100,00

Zdroj: www.strukturalnifondy.cz

12 Závěr

Během své krátké existence si nově vzniklé kraje v České republice dokázali najít svou pozici ve společnosti a po šesti letech své existence jsou jednotlivé kraje vnímány o mnoho lépe než například Horní komora parlamentu - Senát České republiky.

V průběhu tohoto období došlo k částečné stabilizaci v oblasti financování vyšších územních samosprávných celků v souvislosti s poskytováním veřejných služeb, které byly převedeny ze státu na kraje.

Tato částečná stabilizace financování krajů je zakotvena zákonem č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní..., který byl v roce 2005 změněn resp. výše participace VÚSC na celostátním výnosu vybraných daní. Tato změna byla učiněna „ve prospěch“ krajů tím, že jim byly zákonem stanoveny vyšší vlastní příjmy, o kterých může kraj rozhodovat ve své samostatné působnosti tak, aby odpovídali potřebám rozvoje kraje nebo daného území.

V rozpočtové oblasti je Libereckým krajem do roku 2006 zachováván princip vyrovnaného rozpočtu. Struktura rozpočtových příjmů je až na drobné odchylky podobná rozpočtům jiných krajů, obcí a měst. Tento stav je dán pevným tříděním zdrojové části, která vychází z vyhlášky MF č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

Jak již bylo výše napsáno, nejmarkantnější změnou ve financování Libereckého kraje se stala novelizace zákona č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní^[5], která nabyla účinnosti dne 3. ledna 2005. Novela nově vymezila podíl krajů na vybraných daňových příjmech státu ve výši 8,92% proti 3,1% v předešlých letech.

Porovnávání rozpočtu Libereckého kraje s rozpočtem Královéhradeckého kraje anebo Pardubického kraje není vůbec jednoduché. Přestože je tvorba rozpočtu upravena zákonem nebo jinou právní normou a do určité míry jednotná, každý kraj přistupuje k detailní tvorbě rozpočtu odlišně. Další aspekty, které zasahují do analýzy, jsou nejednotné rozpočtové kapitoly jednotlivých krajských úřadů. Příkladem budiž Královéhradecký kraj, který spojuje životní prostředí a zemědělství do jedné kapitoly. Liberecký kraj naopak životní prostředí a zemědělství rozděluje do dvou kapitol.

Další nejednotnost nacházíme u evidence zdrojů získaných z Evropské unie. Vzhledem k odlišnému způsobu spolufinancování, ale především předfinancování jednotlivých projektů a jejich průběh napříč několika rozpočtovými období jsou uváděné hodnoty pouze orientační. Některé položky jsou už refundované (většinou v poměru 25:75), jiné jsou například 100% hrazené z rozpočtu kraje (předfinancované) a na vyúčtování, tedy obdržení finančních prostředků z fondů EU, teprve čekají.

V další části diplomové práce jsem hledal odlišnosti rozpočtu Libereckého kraje s partnerským vládním krajem Drážďany (součástí svobodného státu Sasko). Srovnání s Libereckým krajem není možné, protože oba rozpočty fungují na zcela odlišných principech. Rozpočet vládního kraje Drážďany se nejvíce podobá financování bývalých okresních úřadů, které byly de facto pouze zprostředkovateli finančních prostředků mezi státem a rozpočtovou nebo organizační složkou státu.

Evropská unie a její fondy sice dokážou zamotat hlavu statistikám, na druhou stranu dokážou získané finanční prostředky na jednotlivé projekty navýšit rozpočty krajů o nezanedbatelnou částku. Navíc jsou finanční prostředky ze strukturálních fondů Evropské unie velmi dobře alokovány. Zde záleží především na šikovnosti krajů a schopnosti lidí, kteří jsou zpracovateli a řídicími pracovníky těchto projektů, jaký kus koláče dokážou ukrojit ať už ve prospěch kraje nebo jiného subjektu.

Literatura

- [2] *Liberecký kraj - obecné informace* [online]. [cit. 31. 3. 2007]. Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=22>
- [3] KNAP, L., aj. *Vybráno z analýzy: Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004*. Český statistický úřad, Krajská správa Liberec, 2006.
- [4] BURDEK, L., ÚZ č. 583 - *Obce, kraje, hl. m. Praha, obecní policie*. Ostrava: Jiří Motloch - Sagit, 2006. ISBN 80-7208-589-1
- [5] *Ministerstvo financí České republiky: Zákon o státním rozpočtu na rok 2006* [online]. [cit. 24 .2. 2007]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/zakony_23307.html
- [6] BURDEK, L., ÚZ č. 589 - *Rozpočet a financování*. Ostrava: Jiří Motloch - Sagit, 2006. ISBN 80-7208-595-6
- [7] *Ministerstvo financí České republiky: Zákon č. 586/1992 Sb.* [online]. [cit. 24 .2. 2007]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/zakony_10228.html?year=PRESENT
- [8] *Zákon o účetnictví - č. 563/1991 Sb., o účetnictví* [online]. [cit. 24. 2. 2007] Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/ucto/>
- [9] *Vyhláška ze dne 6. listopadu 2002, kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/ 1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu* [online]. [cit. 24. 2. 2007]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb02505&cd=76&typ=r>
- [10] *Ministerstvo financí České republiky: Zákon č. 420/2004 Sb.* [online]. [cit. 24 .2. 2007]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/verspr_kontrola_8504.html
- [11] *Zákon ze dne 12. dubna 2000, o volbách do zastupitelstev krajů a o změně některých zákonů* [online]. [cit. 24. 2. 2007]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00130&cd=76&typ=r>
- [12] *Ministerstvo financí České republiky: Zákon č. 320/2001 Sb.* [online]. [cit. 24 .2. 2007]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/zakony_1542.html
- [13] *Česká daňová správa: Zákon č. 337/1992 Sb.* [online].

- [cit. 24. 2. 2007]. Dostupné z: http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/SID-53EDF4E6-20E12237/cds/xsl/182_973.html?year=0
- [14] *Zákon č.157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů* [online]. [cit. 24. 2. 2007]. Dostupné z: <http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb00157&cd=76&typ=r>
- [15] *Zákon č.290/2002 Sb., o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách* [online]. [cit. 24. 2. 2007]. Dostupné z: http://www.asociacekraju.cz/vismo5/dokumenty2.asp?id_org=450022&id=151029
- [16] ŠTĚPÁNEK, I., *Rozpočet Libereckého kraje na rok 2006*. Liberec, 2005.
- [17] *Královéhradecký kraj - Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. [cit. 30. 3. 2007]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Královéhradecký_kraj
- [18] *Královéhradecký rozpočet pro rok 2006*. Hradec Králové, 2005.
- [19] *Pardubický kraj - oficiální stránky Pardubického kraje*. [online]. [cit. 15. 3. 2007]. Dostupné z: <http://www.pardubickykraj.cz/index.asp?thema=2613&category=>
- [20] ŠUBERT, J., aj. *Rozbor hospodaření za rok 2005*. Hradec Králové: Královéhradecký kraj. 2006.
- [21] *Rozpočet statutárního města Liberec 2007 v základních údajích a otázkách*. Liberec: Statutární město Liberec. 2007.
- [22] *eGovernment. Veřejná správa jako živý organismus*. Praha: Ministerstvo informatiky České republiky. 2007.
- [23] RABAS, M., aj. *Rozpočet Pardubického kraje na rok 2007*. Pardubice: Pardubický kraj. 2006.
- [24] *Německo - Wikipedie, otevřená encyklopedie*. [online]. [cit. 15. 3. 2007]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Německo>
- [25] *Sasko*. [online]. [cit. 15. 3. 2007]. Dostupné z: <http://cz.liberec-region.cz/view.php?cislocclanku=2006032201>
- [26] *Rozpočet - Vládní prezidium Dresden - 2006*
- [27] *Finanční a daňový sektor - Soustava veřejných rozpočtů SRN - příjmy, výdaje, saldka*. [online]. [cit. 15. 3. 2007]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/nemecko-souhrnne-informace/srn-financni-a-danovy-sektor/1000766/18545/>
- [28] *Liberecký kraj - Rozpočet 2007 (Bilance příjmů a výdajů 2007, závazné ukazatele)*. Liberec: Liberecký kraj. 2006.

- [29] *Královéhradecký kraj - rozpočet 2007*. Hradec Králové: Královéhradecký kraj. 2006.
- [30] *Královéhradecký kraj - Rozpočtový výhled pro roky 2007 - 2016*. Hradec Králové: Královéhradecký kraj. 2006.
- [31] KOMÁREK, E., *Státní rozpočet a rozpočty územních samosprávných celků v roce 2007*. Praha: Ministerstvo financí ČR.
- [32] *Rozpočet Pardubického kraje na rok 2006*. Pardubice: Pardubický kraj. 2005.
- [33] *Fondy Evropské unie*. [online]. [cit. 15. 3. 2007]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/?show=000008>
- [34] *Ústava České republiky. Listina základních práv a svobod*. 1.vyd. Sagit. 2004. ISBN 80-7208-424-0
- [35] MÁČE, M. *Finanční analýza obchodních a státních organizací*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. ISBN 80-247-1558-9
- [36] KÖNIG, P. a LACINA, L. *Rozpočet a politiky Evropské unie*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-738-3
- [37] SLANÝ, A. *Makroekonomická analýza a hospodářská politika*. 1.vyd. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179-738-3
- [38] VEBER, J. *Management kvality, enviromentu a bezpečnosti práce. Legislativa, systémy, metody, praxe*. 1.vyd. Praha: Management Press, 2006. ISBN 80-7216-146-1
- [39] MANKIW, N.G. *Prinsiples of Economics*. 2.vyd. Fort Worth: Harcourt College, 2001. ISBN 0-03-025951-7
- [40] *Freistaat Sachsen. Haushaltsplan 2006*. Dresden. 2005.

Přílohy

Příloha 1, Přehled programů fondů investic kraje a grantového fondu kraje

Příloha 2, Procenta, kterými se jednotlivé kraje podílejí na procentní částí celostátního
hrubého výnosu daně

Příloha 3, Mapa regionů soudržnosti NUTS II v České republice

Příloha 4, Odbory Krajského úřadu Libereckého kraje

Příloha 5, Odbory Krajského úřadu Královéhradeckého kraje

Příloha 6, Odbory Krajského úřadu Pardubického kraje

Příloha 7, Euroregiony ČR - SRN - POL, Mapa Vládního kraje Drážďany

Příloha 1, Přehled programů fondů investic kraje a grantového fondu kraje

Přehled programů fondu investic kraje	
Program	Název programu
I-1	Program reprodukce nemovitého majetku kraje ve správě krajského úřadu
I-2	Program reprodukce nemovitého majetku kraje ve správě krajských příspěvkových organizací
I-3	Program reprodukce nemovitého majetku ve vlastnictví krajských příspěvkových organizací
I-4	Program obnovy venkova - investiční
I-5	Program drobných vodohospodářských ekologických akcí
I-6	Program obnovy a rozvoje měst a obcí Libereckého kraje

Přehled programů grantového fondu kraje	
Program	Název programu
G-1	Program podpory hospodářského rozvoje
G-2	Program podpory Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezka
G-3	Program na zvýšení bezpečnosti slaničního provozu na pozemních komunikacích
G-4	Program podpory zdravotnických vzdělávacích programů
G-5	Program podpory zdravotnických preventivních a léčebných programů
G-6	Program podpory ekologické výchovy a osvěty
G-7	Program podpory ochrany přírody a krajiny
G-8	Program podpory péče o zvířata v nouzi
G-9	Program podpory sociálních programů kraje
G-10	Program podpory projektů v resortu školství
G-11	Program podpory kultury v kraji
G-12	Program podpory obnovy kulturních památek

Zdroj: Schválený rozpočet Libereckého kraje pro rok 2006

Příloha 2, Procenta, kterými se jednotlivé kraje podílejí na procentní části celostátního hrubého výnosu daně

kraj	Procento
Hlavní město Praha	3,183684
Středočeský kraj	13,774311
Jihočeský kraj	8,607201
Plzeňský kraj	7,248716
Karlovarský kraj	3,772990
Ústecký kraj	8,242502
Liberecký kraj	4,681207
Královéhradecký kraj	6,442233
Pardubický kraj	5,555168
Vysočina	7,338590
Jihomoravský kraj	9,526055
Olomoucký kraj	6,751705
Zlínský kraj	5,251503
Moravskoslezský kraj	9,624135
Úhrn	100,000000

Zdroj: zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní ÚSC a některým státním fondům § 3 odst. 1 písm. b) až f)

Příloha 3, Mapa regionů soudržnosti NUTS II v České republice

Zdroj: www.nvf.cz/phare/dokumenty2003/mapa.doc

Příloha 4, Odbory Krajského úřadu Libereckého kraje

- Odbor kancelář hejtmana
- Odbor vnějších vztahů a zahraniční spolupráce
- Ekonomický odbor
- Odbor školství, mládeže, tělovýchovy a sportu
- Odbor sociálních věcí, bezpečnosti a problematiky menšin
- Odbor dopravy
- Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu
- Odbor rozvoje venkova, zemědělství a životního prostředí
- Odbor zdravotnictví
- Odbor právní a legislativní
- Odbor územního plánování a stavebního řádu
- Odbor informatiky
- Správní odbor
- Odbor investic a správy nemovitého majetku
- Odbor kanceláře ředitele
- Odbor kontroly
- Odbor hospodářského a regionálního rozvoje

Příloha 5, Odbory Krajského úřadu Královéhradeckého kraje

- Odbor kancelář hejtmána
- Odbor kancelář ředitele
- Odbor vnitra a krajský živnostenský úřad
- Odbor ekonomický
- Odbor majetkoprávní
- Odbor životního prostředí a zemědělství
- Odbor územního plánování a stavebního úřadu
- Odbor regionálního rozvoje, cestovního ruchu, kultury a volnočasových aktivit
- Odbor evropských záležitostí a mezinárodních vztahů
- Odbor školství
- Odbor sociálních věcí a zdravotnictví
- Odbor dopravy a silničního hospodářství
- Odbor interního auditu
- Odbor všeobecné a finanční kontroly

Příloha 6, Odbory Krajského úřadu Pardubického kraje

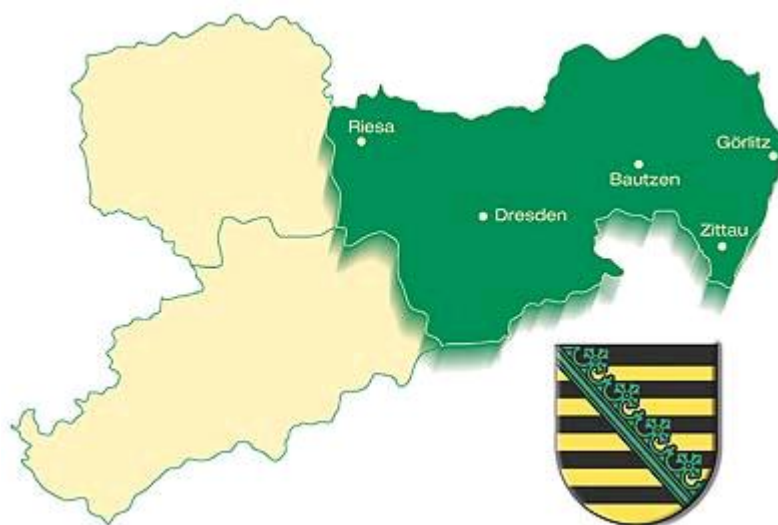
- Odbor kancelář hejtmána
- Odbor kancelář ředitele
- Odbor organizační a správní
- Odbor majetkový a stavebního úřadu
- Odbor finanční
- Odbor rozvoje lidských vztahů a krajských živnostenských úřadů
- Odbor strategického rozvoje kraje
- Odbor životního prostředí a zemědělství
- Odbor sociálních věcí
- Odbor kultury a památkové péče
- Odbor zdravotnictví
- Odbor dopravy a silničního hospodářství
- Odbor školství, mládeže a sportu

**Příloha 7, Euroregiony ČR - SRN - POL, Mapa Vládního kraje
Drážďany**

Mapa Euroregiony ČR - SRN - POL

Mapa Vládního kraje Drážďany

Zdroj: www.sasko.de